ЮУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

УРЯАД ҮНЭН

й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1690) | 1968 оной апрелиин 18, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Марксизм-ленинизмын туг доро, Коммунис партиин хүтэлбэреэр—манай орон дотор коммунизмын түгэс илалта туйлахын түлөө тэмсэжэ, шэнэ илалтануудые хангахын түлөө урагшаа дабшая!

(КПСС-эй ЦК-гай Уриануудһаа).

968 ОНОЙ МАЙН НЭГЭНДЭ ЗОРЮУЛЖА КПСС-эй ЦК-гай ГАРГАҺАН УРЯАНУУД

ализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, ба социализмын түлөө тэмсэгшэ ажалхоорондын һаналаа нэгэдэлгын үдэр — аха болтогой!

элхэйн пролетаринар, нэгэдэгты!

мүнхэ революционно һургаал, социмунизмын илалтын түлөө тэмсэлдэнь бүй ажалшадай замые заагша одон—маркм мандаха болтогой!

измые шэн зоригтойгоор байгуулагша, сүлөөтэ, амгалан тайбан, зол жаргалта үлөө эрэлхэг тэмсэлшэ — агуухэ совет р соло!

э коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэгайгуулхы түрүү, гол хүсэн — Соведүүдэй р габьяата хүдэлмэришэн анги мандаха

измые эдэбхитэйгээр байгуулагша—баа колхозно таряашад мандаха болтогой! социалис гүрэнэй эбдэршэгүй бата үндэһэ мэришэн ангиин, колхозно таряашадай каан улам бэхижэг, һалбараг лэ!

орон дотор коммунис общество байгуулэдэбхитэйгээр хабаадагша—алдарта совет мандаха болтогой!

эй арадуудай аха дүүгэй хани барисаан, бата нэгэдэл хэтэ мүнхэдөө оршон манһалбараг лэ!

скэ Союзай ажалшад! Коммунис партиин доро бүри нягтаар эмхидэн жагсагты! мон арадай агуухэ, эбдэршэгүй бата нэгэн болтогой!

й орон дотор коммунизм байгуулгын хэрэг идхэгшэ Советскэ Союзай ленинскэ Коммандаха болтогой!

арадай засагай зургаанууд — ажалшаудай Соведүүд мандаха болтогой!

алис демократи улам хүгжэг, бэхижэг лэ, үүдые хүтэлбэрилгэдэ ажалшад бүри р хабаадаг лэ!

ргаанай, ажахы эрхилэлгын һургуули, н һургуули—совет профсоюзуул мандаха

унис общество эдэбхитэйгээр байгуулалэхэнэрнүүд мандаха болтогой!

унис партиин үнэн туһалагша, резерв, байгуулагша залуушуулай түрүү отряд—комсомол мандаха болтогой!

сэрэгшэд! Сэрэгэй, политическэ һуралаамжалтануудые туйлахын тула оролдол, ямаршье эзэрхэг түримхэй дайсаниие р хододоо бэлэн байгты!

удай алдар солоор суурхаһан шэн газэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

скэ Союзай арадууд! Партиин Программаар, КПСС-эй XXIII съездээр тодорхойлогдоһон коммунис байгуулалтын түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ бүхы хүсэеэ элсүүлэгты!

18. Советскэ Союзай ажалшад! Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй тугые бүри дээрэ үргэгты! Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхим һайнаар угтая!

19. Коммунис ажалай ударнигууд болон коллективүүдтэ алдар соло! Үйлэдбэриин түрүүшүүл ба үүсхэлшэдтэ алдар соло!

20. Советскэ Союзай ажалшад! Арад түмэнэй ажабайдалай бүри баян дэлгэр, болбосоронги болохо үндэһэ һууриин—арадай ажахын хэлбэришэгүйгөөр хүгжэхэ дэбжэхын түлөө тэмсэгты!

21. Хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техникүүд! Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые али бүхы аргаар арьбадхагты! Зөөри хэрэгсэл, үйлэдбэриин фонднууд, түүхэй эд ба материалнуудые эрхим һайнаар ашаглахын түлөө тэмсэгты, шэнэ предприятинуудые ашаглалгада түргөөр оруулагты!

22. Советскэ Союзай ажалшад! Коммунизмын илалта туйлахын тула эгээл шухала, эгээл гол зүйл болохо ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлэгты!

23. Арадай ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Үйлэдбэриин техническэ туйлалтые оролдосотой нэтэрүүгээр улам дээшэлүүлэгты! Комплексно механизаци ба автоматизаци бэелүүлэгты! Продукциин шанар бүхы аргаар һайжаруулагты, өөрынь үные хямдаруулагты!

24. Советскэ Союзай ажалшад! Ажалда, ниитын зөөридэ коммунис ёһоор хандалаг байхын түлөө тэмсэгты! Социалис журам ба эмхидэл бүхы аргаар бэхижүүлэгты!

25. Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд! Колхозно, совхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай хурдан түргэн хүгжэлтэ, ашаг олзынь дээшэлхэ ябадал туйлагты!

26. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Хабарайнгаа тарилга эрхим һайнаар, шанар түгэсөөр дүүргэхын түлөө, газар таряалангай, мал ажалай бүхы продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилэн абахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэгты!

27. Хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техникүүд, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Ажалаа эрдэм ухаанай заабариин үндэһөөр эмхидхэхэ арга, эрдэм болон техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые, түрүү лүй дүршэл арадай ажахыда үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгты!

28. Совет эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд болон техникүүд! Манай Эхэ ороной эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтэ түргэдхэхын түлөө, эрдэм болон техникын саашанхи бадаралтын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгты!

29. Худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг хүдэлмэрилэгшэд! Хүн зоной хэрэглэмжэ хангалтын шанар бүхы аргаар дээшэлүүлэгты, совет хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэ хүсэд бүрин, эрхим һайнаар хангагты!

30. Литературын ба искусствын ажал ябуулагшад! Совет искусствын партийна шэнжэ шанарай, арадай шэнжэ шанарай, суртал бодолой тугые дээрэ үргэжэ ябагты, уран бэлигээ улам нарижуулан һайжаруулагты, коммунизм байгуулагшадые политическэ, ёһо заншалай, һайн һайханай талаар хүмүүжүүлгэдэ бүхы хүсэеэ зорюулагты!

31. Гэгээрэлэй, соёлой ба элүүрые сахидаг хүдэлмэрилэгшэд! Арадай гэгээрэл, улад зониие медицинын, соёлой талаар хангалгаяа улам һайжаруулагты! Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадагты!

32. Коммунистнууд! Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябагты, олониитын эдэбхитэ эмхидхэлшэд, хүмүүжүүлэгшэд бологты, бүхы шэнэ, түрүү юумын түлөө тэмсэгты!

33. Хүбүүд болон басагад! Марксистско-ленинскэ теори, мүнөө сагай эрдэм болон техникын туйлалтануудые оролдосотойгоор шудалагты! Коммунис обществын эдэбхитэй байгуулагшад бологты! Агуухэ Октябриин революционно ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлэгты!

34. Пионернүүд болон һургуулиинхид! Совет Эхэ орондоо үнэн зүрхэнһөө дурлагты, һайнаар һурагты, ажалые хүндэлэгты! Ленинэй хэрэгэй түлөө, коммунизмын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэд болохоор бэеэ бэлдэгты!

35. Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай дайшалхы авангард, империализмда эсэргүү, хүн түрэлтэнэй арюун тунгалаг хүсэл эрмэлзэл болоһон коммунизмые дэлхэй дээрэ тогтоон мандуулхын түлөө эгэршэгүй бата тэмсэлшэдтэ—коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудта аха дүү ёһоной халуун амаршалга!

36. Марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үндэһэ һуури дээрэ коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл ба эмхидэл улам бэхижэг лэ!

37. Империалис эзэрхэг түримхэй политикада, хүсөөр бололгодо, дайнда эсэргүү тэмсэгшэ, бүхы антиимпериалис хүсэнүүдэй нэгэдэл ба нягта эмхидэл мандаха болтогой!

38. Социализм байгуулжа байгаа социалис оронуудай арадуудта аха дүүгэй амар мэндэ!

39. Октябриин агуухэ хэрэгэй түгэс илалта, уласхоорондын хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ туйлалта—дэлхэйн социалис байгуулалта мандаха болтогой!

Социализмын оронуудай аха дүүгэй хани барисаан, нэгэдэл улам батажаг лэ!

40. Монополис капиталда эсэргүү, ажалшадай политическэ, социально-экономическа эрхэнүүдэй түлөө, социалис суртал эрмэлзэлгэнүүдэй илан мандахын түлөө эгэршэгүй бата тэмсэлшэ, капиталис оронуудай хүдэлмэришэн ангида аха дүүгэй амар мэндэ!

41. Империализмда эсэргүүсэн, национальна талаараа бэеэ дааһан, сүлөөтэ байдалтай болохын түлөө, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэгшэ арадуудай амжалта туйлаха эшэ нүхэсэл—социализмын, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүсэнүүдэй холбоо барисаан улам мандаг, батажаг лэ!

42. Империализмда эсэргүүсэн, бэеэ даанги байдалаа бэхижүүлхын түлөө, социальна хүгжэлтын түрүү замай түлөө тэмсэгшэ национальна шэнэ гүрэнүүдэй арадуудта халуун амаршалга!

43. Империализм ба расизмда эсэргүүсэн, сүлөөтэ, национальна талаараа бэеэ дааһан байдалтай болохын түлөө баатарлигаар тэмсэгшэ колониальна ба дулдыданги оронуудай арадуудта халуун амаршалга!

44. Американска империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, бэеэ дааһан байдалай түлөө баатарлигаар тэмсэгшэ эрэлхэг зоригто вьетнам арадта аха дүүгэй амар мэндэ!

45. Дэлхэйн арадууд! Сүлөөдэ дуратай вьетнам арадта эсэргүү эзэрхэг түримхэй дээрмэдэлгын дайгаа дары болюулха эрид шанга эрилтэ США-гай урда табигты!

Американ империалистнууд Вьетнамһаа гаража тонилог лэ! Вьетнам—вьетнамецуудай!

46. Дэлхэйн арадууд! Арадуудай эб найрамдал ба амгалан байдалда аюул тохёолдуулжа байгаа реваншизмын, неофашизмын ФРГ-дэ һэргээгдэжэ байһые буруушаан, Баруун Германиин милитаристнуудай гарта идерна зэбсэгэй оролгые буруушаан тэмсэгты!

47. Империализмын хорото аашануудта эсэргүүсэн, эзэмдэгдэһэн араб газар дайда дээрэһээ Израилиин түримхэйшүүлэй сэрэгүүдые гаргуулхын түлөө тэмсэгшэ араб оронуудай арадуудтай совет арадай һаналаа нэгэдэлгэ улам бэхижэг, хүгжэг лэ!

48. Капиталис ба колониальна дарлалтада эсэргүүсэн, эрхэ сүлөөгэй, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэгшэдтэ, түрмэ шоронгууд ба фашис хиндангууд дотор зобожо байгшадта халуун амаршалга!

49. Арадуудай эб найрамдалай, хани барисаанай политика, хархис ёһо гурим ба дайнда эсэргүүсэн тэмсэгшэ бүхы антиимпериалис, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй эмхидэн нэгэдэлгын политика — Советскэ Союзай ленинскэ гадаадын политика мандаха болтогой!

50. Манай ороной арадуудай хани барисаанай, зол жаргалай бата хэрэм, эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын найдамтай түшэг тулгуури—Совет Социалис Республикануудай Союз мандаха болтогой!

51. Марксизм-ленинизмын туг доро, Коммунис партиин хүтэлбэреэр—манай орон дотор коммунизмын түгэс илалта туйлахын түлөө тэмсэжэ, шэнэ илалтануудые хангахын түлөө урагшаа дабшая!

52. Хүн түрэлтэнэй ерээлүйн гэгээн гэрэлтэ байдал — коммунизм мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет

. КОСЫГИН АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР АН ОШОХОЁО МОСКВАҺАА МОРДОО

Министрнүүдэй Совеэ А. Н. Косыгин Исламска Республит фельдмаршал Мой Ханай уряалаар, эр Равалпинди ошо16-да Москваһаа йна.

ыгин Пакистан ошохо дэ бууха.

правительствын толхамта Белоруссиин истрнүүдэй Соведэй Т. Я. Киселев, Лит Министрнүүдэй Со шэ И. А. Манюшис, Гадаадын экономическа холбооной хэрэг эрхилдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, Гадаадын экономическа харилсаа холбооной хэрэг эрхилдэг СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Г. С. Сидорович, СССР-эй МИД-эй Урда Азиин таһагые даагша А. А. Фомин гэгшэд ошолсоо.

(ТАСС).

Н. КОСЫГИН ДУШАНБЕДЭ

(ТАСС). Албанай тан ошожо ябаһан истрнүүдэй Соведэй . Н. Косыгин, тэрэ ябаһан хүнүүд ап эндэ буугаа. дром дээрэ Таджикистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. Расулов, Таджигай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. Холов, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Кахаров болон бусад угтаа.

-ТЕХНИЧЕСКЭ БҮЛГЭМҮҮДЭЙ СЪЕЗД

ческэ бүлгэмүү III съезд апрелиин нээгдээ. Энэ хүай университедэй боложо байна. миллион үлүүтэй эн делегадууд— женернүүд, технилленностьда шэнэ үүсхэл гаргагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд эндэ сугларанхай.

Мүнөө научно-техническэ бүлгэмүүд дотор техническэ дэбжэлтын 1200 гаран ниитын университедүүд хүдэлмэрилжэ байдаг. Тэндэ 250 мянган хүн һурана.

(ТАСС).

ЖЭЛНАЙ ГАБШАГАЙ АЖАЛААР ЭХИЛЭЭ

СССР-эй промышленность 1968 онойнгоо түрүүшын кварталай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ

СССР-эй Центральна Статистическа Управлени 1968 оной гүрэнэй нэгэдэхи кварталай түсэбые ороной промышленностиин дүүргэһэн дүн соогсолон гаргаа. Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбые нилээд үлүүлэн дүүргэбэ гэжэ СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй 1-дэхи кварталайхитай жэшэбэл, промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 9,3 процентээр нэмэһэн байна.

Промышленностиин шухала шухала һалбаринуудай талаар продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн иимээр нэмээ гэбэл: энергетикын—10 процентээр, түлишын промышленностиин — 6 процентээр, химиин ба нефтехимиин промышленностиин — 12 проц., машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулгын — 12 проц., хара ба үнгэтэ металлургиин — 8 проц., ой модоной, модо болбосоруулгын ба целлюлозно-саарһанай промышленностиин—5 проц., барилгын материалнуудай промышленностиин — 9 проц., хүнгэн промышленностиин — 8 проц., эдеэ хоолой промышленностиин — 9 проц., культурно-ажаһуудалай шэглэлтэй, ажахын хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ 11 процентээр нэмээ.

СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствэһээ, СССР-эй Загаһанай ажахын министерствэһээ бэшэн, ниитэсоюзна, союзно-республиканска промышленна министерствэнүүд бултадаа кварталайнгаа түсэб дүүргэбэ.

Бүхы союзна республиканууд кварталайнгаа түсэбые бүхы дээрэнь, мүн промышленна продукциин тон шухала зүйлнүүдэй олонхиие үйлэдбэрилгээр үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй 1-дэхи кварталайхитай жэшэбэл, электроэнерги үйлэдбэрилгэ — 12,8 миллиард киловатт-час, нефть — 7 миллион шахуу тонно, газ—3,6 миллиард кубическа метр, нүүрһэн—2 миллион шахуу тонно, шэрэм—1,5 миллион тонно, болад—1,4 миллион тонно, бэлэн прокат—1,1 миллион тонно, минеральна үтэгжүүлгэ—1 миллион тонно үлүү ехээр, автомобилиин покрышка —692 мянган хэһэг, автомобиль—15,2 мянган хэһэг, трактор—5,8 мянган хэһэг үлүү олоор бүтээгдэн гаргагдаа.

Алюмини, зэд, цинк, никель ба бусад үнгэтэ металлнуудые, нефтехимиин ба нефтээр буйлуулһан зүйлнүүд, олон түхэлэй промышленна ондоо продукци үйлэдбэрилгэ нэмээ.

Арадай хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргалга иимээр нэмээ гэбэл: бүхы янзын бүд —87 миллион дүрбэлжэн метрээр, дотор ба гадар хубсаһанай трикотаж —14 миллион хэһэгээр, оёмол хубсаһа хунар — 361 миллион түхэригтэ, арһан гутал — 9,6 миллион паараар, мяхан—68 мянган тонноор, ургамалай тоһон—68 мянган тонноор, консервэ—160 миллион баанхаар, радиоприёмник ба радиоло—48 мянган хэһэгээр, телевизор—160 мянга шахуу хэһэгээр, холодильник—133 мянган хэһэгээр, хубсаһа угаадаг машина—144 мянган хэһэгээр, мебель—50 миллион шахуу түхэригтэ нэмээ.

Промышленностьдахи ажалай бүтээсэ нёдондо жэлэй 1-дэхи кварталайхиһаа 6,1 процентээр дээшэлбэ. Промышленна продукциин өөрынь үнэ хямдараа.

1968 оной 1-дэхи квартал дотор промышленностиин оруулһан ашаг олзонь үнгэрэгшэ жэлэй энэл үеынхиһөө, сасуудхагдамал сэнгээр, 20 үлүүтэй процентээр нэмэһэн байна.

Бүхы гол зүйлнүүдэй талаар түсэбнай бүхы дээрээ амжалтатайгаар дүүргэгдэбэшье, хэдэ хэдэн предприятинууд продукци үйлэдбэрилхэ, худалдаха, нөөсэ бии болгохо даабаринуудаа дүүргээгүй. Бэлэн прокат, зарим нефтепродуктнуудые, уурай турбинануудые, металлургиин түхеэрэлгэнүүдые, кузнечно-прессэй машинануудые, нефтеаппаратура, эдлэл болохо модо, цемент, хирпиисэ, холодильник болон бусад зарим янзын продукци үйлэдбэрилгээр кварталай түсэб зарим тэды дутуу дүүргэгдэз.

Бүхы промышленна продукциин хахад шахууе үйлэдбэрилдэг промышленна 10 мянга шахуу предприяти 1-дэхи кварталай һүүл тээшэ түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулагдаһан байна. Прибор бүтээлгын, автоматизациин хэрэгсэлнүүдэй, залан ябуулха түхеэрэлгэнүүдэй, химическэ, нефтиин машина бүтээлгын, электротехническэ промышленностиин; хүндэ, энергетическэ ба транспортна машина бүтээлгын министерствэнүүдэй бүхы предприятинууд, тэрэшэлэн үнгэтэ металлургиин, хүдөө ажахын машина бүтээлгын, оёдолой, нумаажан бүдэй, нооһоной, торгоной, трикотажай, арһан гуталай, саахарай промышленностиин, хилээмэ барилгын хэдэ хэдэн предприятинууд шэнэ гуримаар хүдэлмэрилнэ.

Шэнэ гуримаар ажалладаг предприятинууд 1-дэхи квартал соо продукци худалдаха ба ашаг олзо оруулха ехэдхэгдэһэн түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргээ.

(ТАСС).

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХҮСЭЛ

Үрдаа ехэ зорилго табяад байхадаа, тэрэнээ дүүргэхын хойноһоо хүн бүхэн хүсэхэшье ёһотой. Юуб гэхэдэ, Зэдын «Мир» колхозой Хара-Үбэсэнэй фермын һаалишад март һарынгаа түсэбые дүүргэхын тулада үдэртөө 508 килограмм һү гүрэндөө худалдаха гэлсэһэн байгаа.

Фермэдэнь үбһэ тэжээл хоморшог, бэлшээхэ гэхэдэ хагдатай газаршье байхагүй. Хэды тиимэшье һаань, эндэхид тэжээлээ буйлуулан гамтайгаар гаргашалаад, сүүдхэдээ 535—545 килограмм һү тушаадаг болоо. Тингэжэ хамаг ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, март һарынгаа түсэбые дүүргэбэ.

Энэ фермэдэ залуушуул олон. Ахалагша һаалишан Дулма-Сурун Цыденова, комсомол басаган Даша Убугунова гэгшэд үдэр бүхэн шалгарна. Тэдэнэр мүрысөөндэ түрүү ябана. Бэшэ һаалишадшье харюусалгата уялгадаа һайнаар хандажа байдаг. Мүнөө фермынхид апрель һарынгаа даалгабариие дүүргэхын тулада хүсэл зоригоо табижа байнхай.

В. БАШАРОВ.

ХУБИТАНЬ БИИ

Абтаһан хурьгадаа гарзагүйгөөр түлжүүлжэ, ажахынгаа гол һалбари—хонин ажалые улам хүгжөөхын тула хонишон бүхэнэй яһала оролдодогынь мэдээжэ ааб даа.

Манай «Одон» совхозой гурбадахи отделениин ахалагша хонишод Д-Ц. Мункуев, Ц. Жапов, Д. Будаевай даадаг эхэ хонидой отарада хурьгашанаар хүдэлдэг Цыжидма Мункуева, Дашима Бадмаева, Цырема Доржиева гэгшэд тус тустаа 200 гаран хурьга абажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлнэ. Эдэ нүхэднай жэл бүри хурьгашанаар хүдэлдэг тула нарай хурьгадые яагаад харууһалха тухай һайн мэдэдэг, дүршэл шадабаритай болоһон, ямаршье бэрхэшээлые һаадгүй дабажа гарадаг юм.

Д. ЛОПИЛОВ.

Мухар-Шэбэр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

МАЛ АЖАЛ ЯАХАДАА ГЭЭГДЭЛДЭ ОРООБ?

Пленумһээ тэмдэглэл

КПСС-эй ЦК-гай 1965 оной мартын Пленумһээ хойшо хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ таарамжатай эрхэ байдал олгогдоһон байна. Үнгэрһэн гурбан жэлдэ мал ажахыгаа хүгжөөхэ талаар Хяагтын аймагай ямар алхамуудые хэйһэн тухай асуудал һаяхан болоһон партиин райкомой II пленум хаража үзэбэ. Энэ хугасаада аймагай колхоз, совхозуудай экономико нилээдгүй хүгжэһэн, ашаг олзонь дээшэлһэн байна. Бүхы дээрээ эбэртэ бодо малай тоо 1600 толгойгоор, хонид 11 мянгаар олошоруулагдаа. Малай ашаг шэмэшье яһала дээшэлээ. Жэшээнь, һү абалга юрэнхы дээрээ 7 процентээр нэмээ. Гэбэшье энэ үрэ дүнгынь үшөөл бага, ниитын мал үсхэхэ, ашаг шэмыень элбэгжүүлхэ зорилго тон хангалтагүйгөөр шиидхэгдэжэ байна гэжэ пленум тодорхойлоо.

Хэрбээ 1965 ондо бүхыдөө аймаг дотор 100 эхэ мал бүриһөө 89 тугал, 77 хурьган абтаа бол, нёдондо зууһаа 65 тугал, 68 хурьган түлжүүлэгдээ. Иигээд байхадаа, һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай түйлаһан дүн урдынхидаа хүрэнэгүй. Энээнһээл боложо, Хяагтын аймаг мал ажалай талаар хойно ябана.

Сасуулбари дээрэһээ харахада, мал ажахыгаа хүгжөөхэ талаар Хяагтын аймагай ямаршье үрэ дүнгынь республикын дунда зэргын хэмжээндэ хүрэнэгүй бшуу. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлдэ республика дотор һү һаалга 12 процент, нооһо хайшалалга 9 процент дээшэлүүлэгдэһэн һаа, харин Хяагтада һүн 8, нооһон 4 процент нэмэһэн байба. Мүн түл үсөөн абтаа, мал ажахын продукциин өөрынь үнэ сэн республикын дунда зэргын хэмжээнһээ дээшээ.

Юун дээрэһээ малай тоо толгой олошоруулха хэрэгтэ нимэ хангалтагүй байдал тохёолдооб? Мал ажалда шударгы бэрхэ хүнүүд аймагта үсөөн бэшэл. «Родина» колхозой Үбэр-Хэрээтын, «Дружба» колхозой Улаан-Гангын һаалиин фермэнүүдэй малшад зуун үнеэдһээ 95—100 тугал түлжүүлнэ ха юм. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой хонишод Н. Жаркой, Н. Шангин, А. Аносов гэгшэд нёдондо хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлээ. «Дружба» колхоздо Б. Буданцыренов, Д. Жамьянов, Хүдэриин совхоздо Н. Чудаев, Н. Цыбикжапов, Пограничнэ совхоздо Н. Токтохоев, Хяагтын совхоздо Б. Тодорхоева, Ехэ-Нугын А. Токтохоева болон бусад олон хонишод жэл бүри түл олоор абадаг. Теэд ондоо ажахынуудай малшад юундэ гээгдэнэб?

Мал ажахын хүгжэлтэдэ һаад татаһан шалтагаан хадаа харууһалга, үрэжүүлгэ болон түл абалгын муугаар эмхидхэгдэдэг, зарим малшадай ажалдаа харюусалга багатайгаар хандадаг байһанһаа уламжална гэжэ пленум дээрэ хэлэгдэбэ. Тиихэдэ зоотехнигүүдэй һулаар худэлһэн тушаа онсолон заагдана. һүүлэй жэлнүүдтэ Хяагтын аймагта сагай уларил таарамжатай байжа, малай элдэб үбшэн дэлгэрээгүй. Теэд түл улам үсөөнөөр абтаа бшуу. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз хони үсхэбэрилгээр һайн дүн түйлабашье, зуун үнеэнһээ оройдоо 59 тугал абанхай. Энэ хадаа ажахынгаа шухала һалбарида анхаралаа һуладхаһанай гэршэ болоно. Аймагай ажахынуудта илангаяа үнеэдые искусственнэ аргаар үрэжүүлгэ муугаар эмхидхэгдэнэ. Жэшээнь, 1967 ондо бүхы дээрээ 939 үнеэд һубайршоо. «Родина» колхоздо үнеэдэйнь 14, Хяагтын совхоздо —17, Ехэ-Нугын совхоздо 13 процент тугаллаагүй. Олонхи ажахынуудта үрэжүүлгын пунктнууд саг үргэлжэ хүдэлнэгүй, техник-үрэжүүлэгшэд ходо һэлгэгдэнэ, элдэб ондоо ажалда ябуулагдана. Үбһэ тэжээл хомордоно, хабарай сагта үнеэд тугаллана, теэд һайнаар харууһалагдангүй, шадал тэнхээгээ алдажа, 6—8 һара соо ороондо оронгүй ябана.

Үнгэрһэн жэлдэ аймагай ажахынуудай бүхы эхэ хонидойнь 13 процент һубайраа һэн. Энэ жэлдэшье олон хонид түллэхэгүй хэбэртэй. 55 мянган түл абтаха аад, мүнөө 40 мянга гаран хурьгад абтаад байна. Хонидые искусственнэ аргаар үрэжүүлгын хүдэлмэри эмхигүйгөөр үнгэргэгдэһэнһөө түл абалга май һара гаратар үнжагайрха.

Мал үдхэлгэдэ үшөө юун һаад татанаб? һүүлэй жэлнүүдтэ залуу мал олоор гарзалдаг болоо. Теэд муудаһан, үбшэлһэн мал эмшэлхэ пунктнууд олонхи ажахынуудта хүдэлнэгүй. Гансал Хяагтын совхоз нимэ 2 пункт нээжэ, малай үбшэн тахал һэргылхэ ба эмшэлхэ хүдэлмэри ябуулжа эхилээ. Энээнэй аша туһаар зайлашагүй үхэхөөр болоһон үбшэн тугалнуудай 74 процентнь аршалагдана. Зунай сагта тугалнуудые хуурай байрада байлгаагүйһөө боложо, залуу малай үхэл гарза үбэлэйхиһөө олоор үзэгдэнэ.

1967 ондо аймагта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1547 литр гэхэ гү, али 1965 онойхиһоо оройдоо 55 литрээр ехэ һүн һаагдаа. Энэ хадаа үнеэдэй үүлтэр һайжаруулагдаагүйн гэршэ болоно. Гансахан Хүдэриин совхозой Алтайн отделенидэ үүлтэртэ үнеэдэй гүүртэ эмхидхэгдэнхэй. Үнгэрһэн жэлдэ тус гүүртэдэ үнеэн бүриһөө 2205 литр һү һаажа, аймаг дотороо эгээл эрхим дүн түйлаһан байна. Хэрбээ аймагай бүхы 31 фермэ эды шанаан һү һааһан байгаа һаа, 1967 ондо үшөө 49 мянган центнер һү үлүү ехээр абажа шадаха һэн.

Үүлтэр һайжаруулха гүрэнэй станци, мал искусственнэ аргаар үрэжүүлхэ станци тон һулаар хүдэлнэ. Үнеэдэй үүлтэр һайжаруулаагүйһөө боложо, һү ехээр абаха зорилго шиидхэхэ бэрхэтэй бологдоод байна. Партийна организацинуудшье энэ талаар холын хараата асуудалые хаража үзэдэггүй байна.

Мал ажахын хүгжэлтэ үбһэ тэжээлээр хэр зэргэ хангагдаһанһаа дулдыдадаг. Теэд Хяагтын аймагай ажахынууд һүүлэй жэлнүүдтэ ган гасуурта дайрулаагүй, хюруу саһанһаа хохидоогүй аад, ниитынгэ малые үбһэ тэжээлээр угаа муугаар хангадаг болоо. Хэрбээ 1965 ондо ниитын малые тэжээлээр хангалгын хэмжээн 88 процент байһан һаа, удаадахи жэлдэ 82, үнгэрһэн жэлдэ 79 процент хүрэтэр доошолоо. Тиимэһээ сабшалангаа һайжаруулжа, ногооной ургаса дээшэлүүлхэ, һайн шанартайгаар хуряажа абадаг болохо гэжэ заагдаба. Ниитын малые элбэг тэжээлээр хангаха асуудал мүнөө сабшалан һайжаруулха хоёр һарын соносхогдоод байхада, бүришье ехэ удха шанартай болоод байна.

Мүнөө үедэ мал ажал эрхилхэдээ, экономикын талые хаалсаагүйдэ аргагүй. Аймагта мал ажалай продукци үшөөл үнэтэй, энэ һалбари гарза ехэтэй байһан зандаа. Центнерэй 16 түхэригөөр худалдагдаха һүнэй өөрынь үнэ сэн 20 түхэригтэ болоно. Энээнһээ олонхи ажахынууд ехэ гарзада ороно бшуу. Жэшээнь, «Дружба», «Родина» колхозууд мал ажалһаа 76—69 мянган түхэригэй гарзада ороно.

Аймагай колхоз, совхозууд 1967 ондо мал олоор гарзалуулһанһаа болодожо, 367 мянган түхэригөөр гарзатаа. Амиды шэгнүүрээр 7,5 мянган центнер туранхай мал гүрэндэ тушааһанһаа үшөө хэды ехэ гарзада ороо гээшэб! Юрэдөө үйлэдбэрээ томодхожо, тусхай мэргэжэлдэ оруулха, мал ажалдахи хүндэ хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха, энээнэй ашаар гарзаяа харюулсатайгаар хүдэлдэг, ашаг олзо ехээр абадаг болохо тээшэ ойрын жэлнүүдтэ шууд алхамуудые хэхээр болоо. Энэ хэрэгтэ коммунистнар түрүү үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Тэдэнэй хүсэн ехэ. Гол түлэб хүдөө ажахыда хүдэлжэ байһан 800 гаран коммунистнарай олонхинь мал ажал дээрэ хүдэлжэ байна бшуу. «Дружба», «Родина» колхозуудта, Хүдэриин совхоздо байгуулагдаһан партийна бүлэгүүд үйлэдбэриин хэрэг үйлэдэ яһала нүлөө үзүүлнэ. Мал ажахые хүгжөөхын тула партийно-политическэ хүдэлмэри шангадхаха, шадамар бэрхэ кадрнуудые, мэргэжэл түгэс малшадые һурган бэлдэхэ саг ерээ. Эдэ бүгэдын лэ ашаар аймагай партийна организаци мал ажахыгаа эрид хүгжэлтын замда гаргажа шадаха байна.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

ТУҺАЛАМЖАНЬ ЕХЭ

Нёдондо Зэдын аймагай Өөрөй совхозой эдлэжэ байдаг газарта үбһэ, таряанай ургаса тулюуршаг байгаа. Юундэб гэхэдэ, тэндэ сагай уларил һүрхэй бэшэ байгаа бшуу.

Гэбэшье совхозой коммунистнууд малайнгаа үбэлжэлгые гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлээ. Жэшээнь, КПСС-эй гэшүүд, хонишод Б. Дармаев, Ц. Чагдурова хонидоо муу бэшээр түрүүлээд, хурьгадаа һайнаар түлжүүлжэ байна. Мүн бэшэшье коммунистнууд оролдолгын һайгаар үбэлжэлгээ амжалтатайгаар үнгэргэжэ байна.

Баһа пенсидэ гараһан коммунистнууд гараа баряад һуудаггүй. Үбһэ хулһыець малдань хубаалсаха, уһалууриие заһалсахаһаа эхилээд, хүдөөгэй малшадай ажал барагдаха һэн гү? Коммунистнууд-пенсионернүүд И. И. Дагбаев, Е. Ф. Саликов болон бусад хонишодто туһалдаг.

Коммунистнуудай оролдолгоор ниитын мал гарзагүйгөөр ондо орожо байна гэжэ совхозой партийна организаци тоолоно.

И. МОДОРОВ.





ХОЁРЛОҺОН ҺҮРЭГ

□ *25 жэл хонишоноор.* ○ Һүүлэй хэдэн жэлдэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлнэ. 3 килограммһаа дээшэ нооһо хайшална. □ Үбһэ тэжээлээ өөһэдөө бэлэдхэдэг. □ *Абаһан продукциингаа зэргээр түлбэридэ хүртэнэ.*

Хабшараанга. Модогүй мүндэгэр майла, добонууд, голоорнь уһан урдажа, тэрэнэй захаар сабшалан зэрэлгээтэнэ. Хони, мал үбэлжүүлхэдэ угаа зохид нютаг.

Элдин һайхан энэ нютагта аймаг, республика дотороо суурхаһан хонишон Дугаржап Чимитовэй отара байрладаг. Энэ жэл саһан ехэ. Хабарай эхин һара һүүлтэжэ байбашье, хээрын саһан хүдэлөөгүй тооной сайбалзана. Газаагуур, харгыгаар — уһа шалбааг.

Суута хонишоной хорин табан жэл ажаллажа байһан энэ үбэлжөөндэ хүрэжэ ерэхэдэ бүхы юумэнийнь байрадаа, зохидхоноор түхеэрэгдэнхэй. Урдуураа томо сонхонуудтай үбэлэй байрын үбэрөөр хэдэн таһалга хорёонууд, зүүн тээхи томо хорёо соонь һүри хахад үбһэн, бага зэргэ һолоомо, набшаһата тэжээл харагдана. Хорёоһоо холо бэшэхэнэ хоёр гэр, талха таряа хадагалха һарабша гэхэ мэтэ түхеэрэлгэнүүд обёорогдоно.

Ахалагша хонишон һүрэгөө туужа хээрэ гарашанхай. Хабшараангын зүүн хойто майлын сооxорлоһон добо газараар һүрэг хонид бэлшэнэ, хажуудань шарга моритой хүн ябана.

— Үбгэрһэн хүндэ бүхэли үдэр эмээл дээрэ ябахань бэрхэтэй, даб гээд һууxадашье шарга дээрэ зохид юм лэ, — гэжэ Долгор хонишон тайлбарилна. — Зарим хонид хээрэшье хурьгалжархижа болохо хадань, бидэнэр шаргатай морёор хонидоо адуулдаг заншалтайбди...

Долгор хонишон баһал Дугаржабһаа дутуугүй баян дуршалтай, мүн лэ бүхы наһан соогоо гэхээр эндэ ажаллажа ябана.

— Хурьгадаа бөөмэйлжэ, эдеэлүүлжэ, уһалжа, томо болгожо байһан хүниинь Долгор Доржиевна байха, — гэжэ «Эрдэм» совхозой энэ Боомой отделениие эрхилэгшэ Дондок Очирович Батуев ойлгуулжа үгэнэ.

Үнэхөөр хёрхо, ажалша бэрхэ эхэнэр гэжэ тэрэниие обёорхоошье байба. Пенсидэ гараһаар зургаан жэл болобошье, дурлаһан ажалаа орхёогүй, бүхы сэдьхэлһээ ажаллажал ябана.

— Хүндэрэгдэжэ байна даа. Энэ жэл һүүлшынгээ түл абаал гээшэ бэшэ гүбди,—гэжэ Долгор Доржиевна отделениие эрхилэгшын байхада дуугараад абана.

— Долгор хээтэй Дугаржап абгай хоёр табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэлсэхэл байхат даа,—гээд, Дондок Очирович найдангяар харюусаад, ханада үлгөөтэй байһан саарһан дээрэ хэнэй отара хэды хурьгатай болооб гэжэ «блокнот» дээрэһээ хаража байжа бэшэнэ.

Энэ отделени эхэ хонидой арбан отаратай. Отара бүхэндэнь түл һайнаар абтажа байна гэжэ тэрэ дүн харуулһан самбар дээрэһээнь мэдэхээр. Отделениин бүхы 5285 эхэ хонидһоо 4780 хурьган түлжүүлэгдэжэ байна бшуу. Энэнь зуун хонин бүриһөө 90 гаран хурьган томо болгогдожо байһан болоно. Түл абалга үргэлжэлһөөр.

Манай ерэһэн Дугаржап Чимитовэй отарынхид 526 хонидһоо 528 хурьга абаад, бүрин һайнаар түлжүүлжэ байнхай.

Хонин бүриһөө хурьгатай болоһон эндэхи отарануудай тоодо Социалис Ажалай Герой Балдама Доржиевагай ажалладаг Тэгшэ Цыбиковэй бригада ороно. Мүн нимэ амжалтатайгаар Санжа Батуевай отарынхид ажаллана.

Эдэ түрүүшүүлһээ холо гээгдээгүй ябаһан хонишод Дондок Батуев, Доржо Батуев, Цырендаша Никитеев гэгшэд зуун хонин бүридөө 95 гаран хурьгадтай болонхой.

Урдань колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй отара дээгүүр ябахада хонишод үбһэ тэжээл гуйжа, бэрхэтэй байдаг һэн. Харин мүнөө тиимэ юумэ дуулдахаяа болинхой. Заримдаа ажахын хүтэлбэрилэгшэд өөһэдөө хонишодһоо үбһэ гуйхаар болоно.

— Дугаржап абгай, танайнгаа хээрэ байһан нэгэ һүри үбһэ абаха болоо хабди,—гэжэ эндэхи отделениие эрхилэгшэшье дуугарна хэбэртэй һэн.

Тиигэнгүй яахаб, Хонишод даажа абаһан сабшалангаа арга шадалаараа уһалжа, үтэгжүүлжэ, ургасыень ахадүүнэрээ, үхибүүдээ суглуулжа байжа саг соонь хуряажа абана ха юм. Тиигээд ондоо юумэндэ найдахагүй хадаа малаа үбэл зунгүй бэлшээжэ, үбһэ тэжээлээ алмана бшуу.

Дугаржап Чимитовэйшье отарынхид үбһэ тэжээлээ өөһэдтөө бэлэдхэдэг заншалтай. Нёдондо эдэнэр даалгагдаһан сабшалан дээрэһээ 446 центнер үбһэ, 246 центнер зелёнко абаа һэн. Мүн хурьгадта хабартаа эдюулхэ набша намаа ногоохоноор хатаажа бэлдэһэн. Хэды ехэ саһатай байбашье, һүрэгөө бүхэли үбэлдөө бэлшээжэ, нилээд үбһэеэ арьбалаа ха юм. Хэрбээ совхоз үбһэ ...жэ найдаа һаа, үбэлд... шээхэ гэжэ зобонгүй, ...лээд лэ үнгэрхэ байгаа... болоходоо хонишодой ... 20—30 гектар сабшал... үгэхэ гээшэ зохистой ...

Дугаржап Чимитов... үлүү хүн байхагүй. Түл а... шэ сагта отарадаа Долго... хоюулан үлэдэг. Хонид... эхилхэлээр хоёр хүниие ... дэг. Мүнөө жэл хурьга... басаганиинь Цыпилм... маева хоёр хүдэлнэ.

Хара багаһаа хойшо ... дахажа, хони, хурьгатай ... Ханда басаган ямаршье ... дутуугүй дуршалтай бол... һан болоһон эхэ, эсэгын... ажалые Ханда басаган ... шадалтай.

Эдэ бэрхэшүүлэй ... малые хаража баярлах... тынь хурьгад томо хони... нүүд болошонхой. Долг... на нэгэ тиимэ хурьга ... ба **(1-дэхи зураг).**

Түл һайнаар абахы... суута хонишод нооһо ех... оролдоно. һүүлэй хэд... отарынхид хонин бүри... лограммһаа доошо нооһ... гүй. Энэшье жэлдэ хони... хүдэлөөгүй һайн.

— Хонидnай бэлш... заһардаг амитан гээш... Дугаржап Чимитович ... хэлээд абана **(2-дохи з...** нэр үдэшэ, үглөөниинь ... жээл үгөөд лэ, бүхэли ... багатай газарые бэлэ... бди. Заримдаа трактор... этэржэ үгэхэ хэрэг гар... энэ олон малые газа... лүүлхэ, садхааха болоо... үбһэн хэрэгтэй юм.

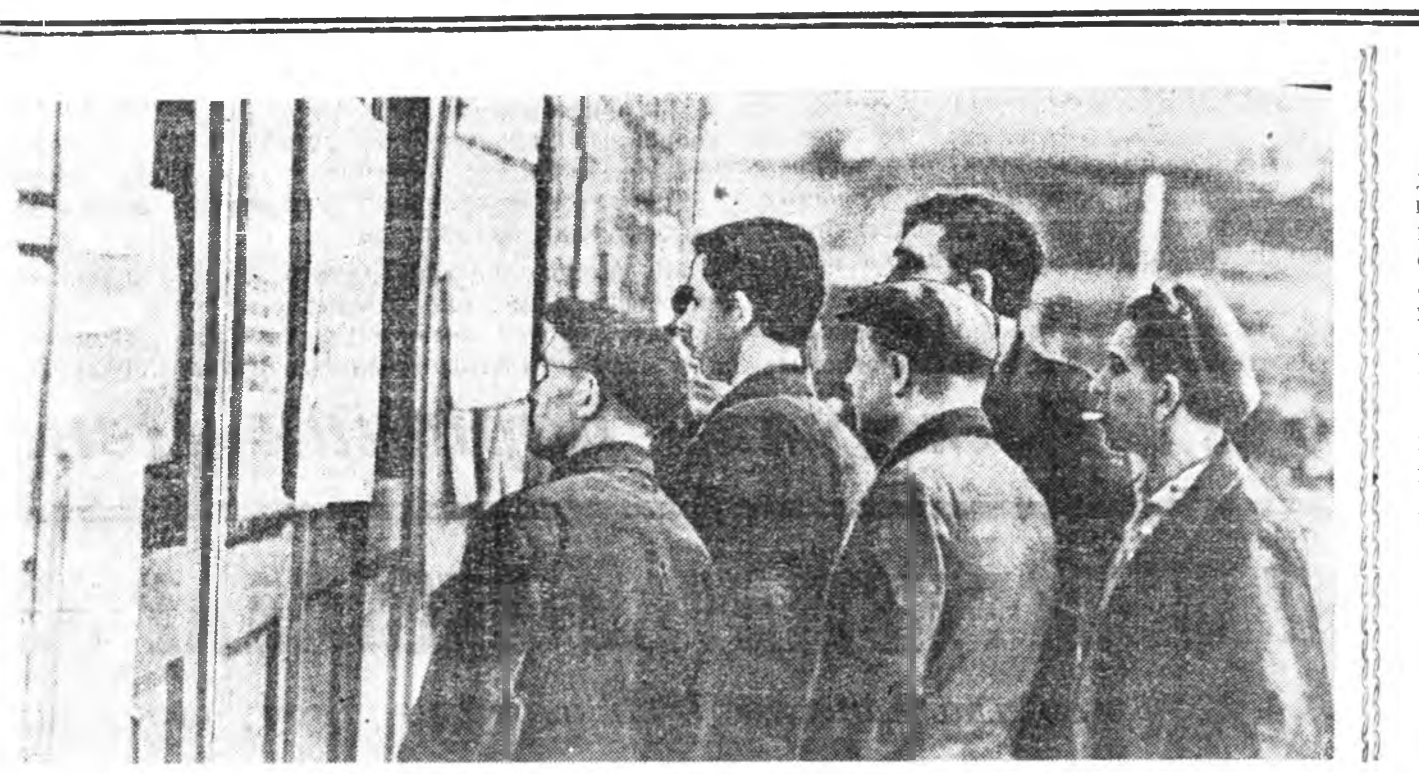
Зүб лэ даа, Дугарж... Хонидоо жэлэй дүрбэн ... бэлшээжэ шадаха хэрэг... түлшье олон, нооһоншь...

А. БО...

Мухар-Шэбэр.

Ленинэй орденто Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын завод. Түрүү цехүүдэй нэгэн—аппаратна цехэй коллектив табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөндэ оронхой. Мүнөө майн нэгэнэй хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, тэдэнэр амжалтатайгаар хүдэлжэ байна.

Аппаратна цехтэ ханын газетэ ходо гаргагдажа байдаг юм. Энэ газетэдэ ажалай түрүүшүүл, тэдэнэй дүй дуршэл тухай үргэнөөр бэшэгдэнэ. Тиихэдэ ажалай журам эбдэгшэд, архи уугаад хүдэлмэриһөө хожомдогшод тухай хорон хурса үгэнүүдые эндэ уншаха болохот. Газетын номер бүхэн һонирхолтой байдаг.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аппаратна цехэй ханын газетын ээлжээтэ номерые хүдэлмэришэд һонирхон уншана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

КОЛХОЗДО БОЛОҺОН ҺУРАЛ...

Захааминай аймагай колхозуудай түрүүлэгшэнэр болон партийна организацинуудай секретарьнар «Красный Октябрь» колхоздо бүлтэ суглараба. Нэн түрүүлэн эдэ айлшад артелиин һү һаалиин фермэнүүд, хонишодой бригаданууд дээгүүр ябажа, малшадай ажал хэрэгтэй танилсаба. Тэдэнэртэ илангаяа Бэлшэрэй һаалиин фермын коллективэй хүдэлмэри һонирхолтой байба. Энэ фермэ колхозой эгээл түрүү коллектив юм. Байра байдалаа саб гэмээр байлгадаг. һааһан һүнэйнь 91 процент гүрэндэ тушаагдаха зуураа, тоһолигынь 1 процентһээ доошо огто ородоггүй.

Малшадтай уулзаһанай һүүлээр семинарай хүдэлмэри эхилбэ. Колхознигуудай ажал хүдэлмэриие материальна болон мора... лаар урмашуулха хэрэг... байһан тухай, мүн энэ хи... дые саашадань үргэнөө... рүүлхэ тухай элидхэл ай... лөө ажахын үйлэдбэриин ... ниин начальник нүхэр ... хэһэн байна. Социалис ... эмхидхэлые һайжаруул... партиин райкомой секре... хэр Бадмаев хөөрэжэ үгэ...

«Красный Октябрь» ... парткомой секретарь нүх... шеев ажалшадай дунда ... мүрысөө яажа эмхидхэдэг... шэл тухайгаа айлшадта ... гыгээр хэлэһэн байха юм.

Д. БАЛ...
аймагай «Ажалай ...
газетын ред...

ХҮДӨӨГЭЙ БАРИЛГА

Гаргаша багатай байхаар...

Бидэнэр, Хурамхаанай СМУ-гай барилгашад һаалишад, хонишодой гэр байра, малай байра гэхэ мэтэһээ эхилээд, клуб, һургуулиин байшан баригшабди. һаяшаг Баргажанай аймагай түб Баргажан һууриида арад зоной эрилтэ хангаха хоёр дабхар комбинат хирпиисээр барижа дүүргээбди.

Муу харгыгаар ашаа шэрэхэдэ жолоошодто түбэгтэй, түлишэньшье ехээр галдагдана. Ушар нимэһээ барилгын өөрынь сэн баһал дээшэлнэ гээшэ.

Хайшан гээд хүдөө тосхонуудта хямда сэнтэй гэр байра, малай байра бариха гээшэб? Энээн тухай ганса Хурамхаанай 3-дахи СМУ-гай хүтэлбэрилэгшэд, инженерно- техническэ хүдэлмэрилэгшэд бодомжолдог бэшэ, мүн лэ бүхы барилгашад шэбшэдэг.

Бидэнэр хододоо барилгын шэнэ аргануудые хэрэглэхээр эрмэлзэнэбди. Тиигэжэ арболит гэжэ барилгын шэнэ материалаар хонинной байра барьяад туршахада тон үнэтэй болошоо. Ганса нэгэ байрада 200 кубическэ метр материал ороно. Энээниие Улаан-Үдэһөө шэрэхын тула аяар 60 ашаанай машина хэрэгтэй болоно бшуу.

Мүнөө хонинной байрын торхо хюроодэгдэһэн тэбхэр модоор барьяад, дотоодо талаһаань модоной хаядаһаар бүтээгдэһэн хабтагай хадажа дулаалнабди. Иигэжэ хүдэлхэдэ барилгын модо арьбалагдана. Хэрбээ урдань нэгэ байрада 120 кубометр модон ородог һаа, мүнөө 100 кубометр модон ороно. Хонинной байра дулаан, зохидшье шэнжэтэй болохо мүтөө, барилгын өөрынь сэн мүн лэ нилээдгүй доошолоо. Нэгэ хонинной байра урдань 17.000 түхэригэй сэндэ хүрэдэг һаа, мүнөө колхоз болон совхозуудта 14.000 түхэригөөр нэгэ байра баринабди.

Хүдөө ажалшадай байрын гэрэй дотоо талые цементын холисоор шабажа тэгшэлдэг һэмди. Энэ үнэхөөрөө тон хүндэ нобшо ажал бэлэй. Модоной хаядаһаар бүтээһэн хабтагайнуудые хэрэглээд туршахадамнай яһала һайн үрэ дүн үгөө.

Энэ хабтагайнуудаар гэрэй дотоо талые шэмэглэхэдэ гоё һайхан шэнжэтэй болоно. Барилгашье түргэн болзор соо хэгдэжэ, материал ехээр алмагдана.

Модошо дархашуулай бригадир Бадма Бурхисанов, Владимир Иванов, шулуушадай бригадир Виктор Молчанов барилгын үнэ сэн доошолуулжа, материал гамнаха хэрэгтэ яһала ехээр хубитаяа оруулна.

Хэнэйшье мэдэхээр, хүдөөгэй барилгашад ходол нүүжэ ябадаг гээшэ. Барилгын материал саг соонь зөөжэ шадаагүй һаа, барилгашад миин һууха ушартай болодог.

Тэрээн дээрэһээ барилгын материал һаатуулангүй шэрэхын тула, заһагдаһан хүсэн түгэлдэр ашаанай машинанууд манай 3-дахи СМУ-да шухала хэрэгтэй. 1960 оно ашаанай 35 машина манай СМУ худалдан абаһан юм. Тэрээнһээ хойшо аяар долоон жэл үнгэрөө. Мүнөө ашаанай машинанууд хуушаржа, ходо эбдэрнэ. Ушар тиимэһээ саг соогоо барилгын материал зөөгдэнэгүй.

«Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Могойтын отделени шэнэ частьнуудые үгэхэһөө гол таһа арсана, гансал колхоз, совхозуудые хангана. Юрын лэ часть бэдэржэ, Улаан-Үдэ ошохо ушартай болонобди. Энэ асуудалай шиидхэгдээ һаа, бидэнэр хүдөөгэй барилгые бүри түргэнөөр хэжэ, хямда сэнтэйгээр тушааха байнабди.

Он жэлэй ошохо бүри манай Хурамхаанай СМУ-гай барилгашад улам ехэ барилга хэнэ. Нёдондо жэлдэ бидэнэр 1.200 мянган түхэригтэ барилга хээбди. Мүнөө жэлдэ 1.500 мянган түхэригэй барилга хэхэ түсэб абанхайбди.

Хэрбээ түргэнөөр, шанар һайнтайгаар барилга хээ һаа, түсэбһөө гадуур ехэ юумэ хэжэ, хүдөө ажалшадые баясуулха зэргэтэйбди. Үнгэрһэн жэлдэ манай барилгашад шэнэ аргануудые хэрэглэжэ 13.700 түхэриг алмаһан юм, мүнөө жэлдэ бүри ехэ мүнгэ зөөри алмаха арга боломжотойбди.

В. ЛЫКШИТОВ.
Хурамхаанай СМУ-гай ахалагша инженер.

НҮҮДЭЛ НАЙМААНАЙ ГАБШАГАЙШУ...

Холо ойрын малшадые эрьежэ, ажаһуужа, ажаллажа байһан газартань эд бараа абаашадаг ёһо гурим худалдаа наймаашадай заншалта хэрэг болонхой. Магазинһаа, түб тосхонһоо зайдуу байһан хэрэглэгшэдые үдэр бүри шухала болодог дабһан, зуруул, сай, хилээмэн гэхэ мэтээр гүйсэд хангахаһаа гадна, нүүдэл түрүү наймаашад малшадай захилаар үнэтэй, шухаг эд бараа улам ехээр худалдахые хүсэнэ. Энэнь тон һайшаалтай.

Зэдын аймагай эд хэрэглэгшэдэй холбооной автолавкануудые даагшанарай хүдэлмэри жэшээ болгон тобшо тэдыгээр дурдалтай. Тэндэхи 12 нүүдэл наймаашадай дундаһаа Дулма-Сурун Ринчиновна Мансарунова түрүү ажалаараа шалгарна.

Үшөөтэйн сельногой энэ наймаашан хүдэлмэриингоо үдэр бүхэниие гүүртэ, фермэнүүдээр ябажа үнгэргэнэ. Ямар үдэр хаана ошохо графигаа наринаар сахидаг хадань, малшад хэдыдэ автолавкын ерэхые эртээнһээ мэдэнхэй, мүнгэ сангаа бэлдэнхэй, юу захихаяа мэдэнхэй байдаг.

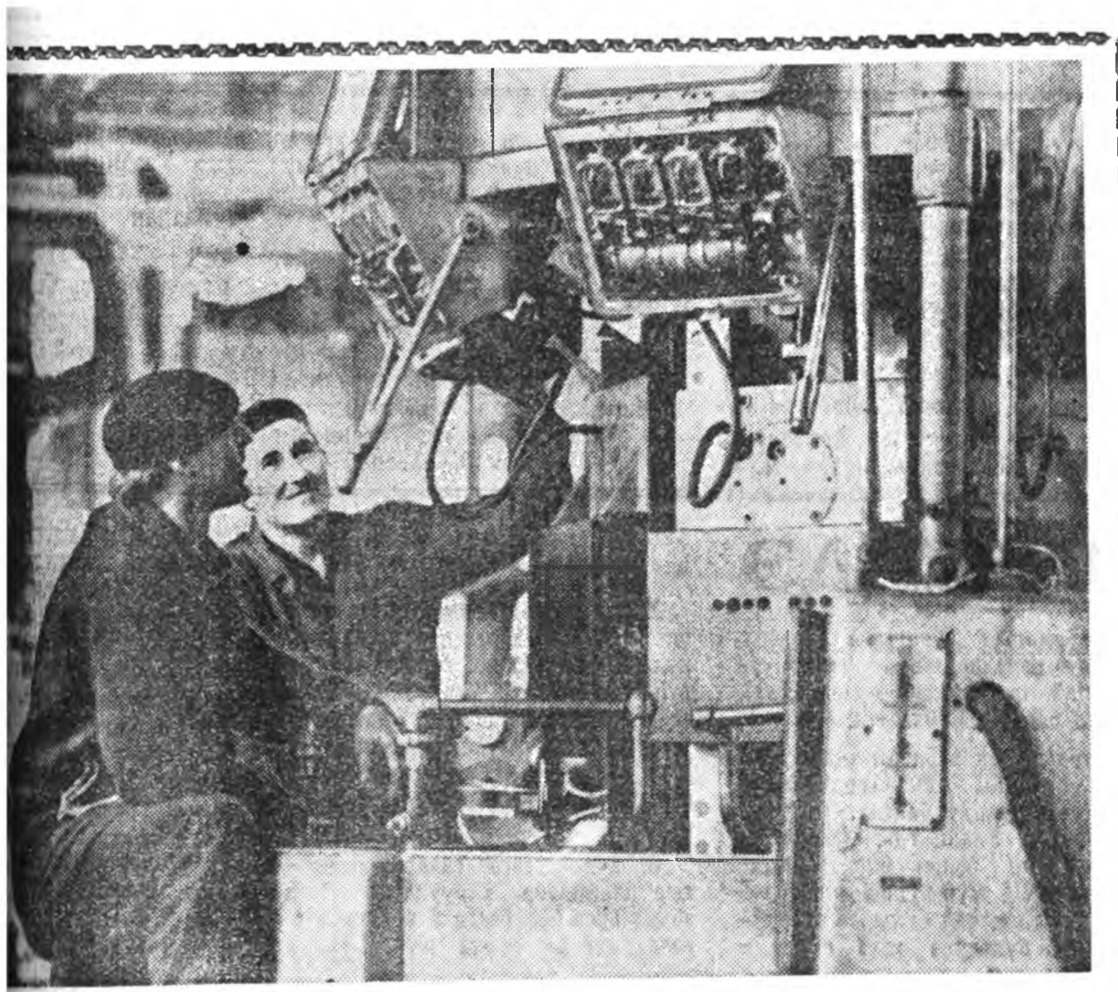
Шухаг эд бараанай захил дүүргэхын тула Дулма-Сурун Ринчиновна нэтэрүүгээр оролдодог. Тиин энэ жэлэй түрүүшын кварталда зоной захил дүүргэлтэ болгон худалдаһан зүйлнүүдэй тоодо эхэнэрэй туфли, нооһон, торгон платни, оёдолой машина, радиоло, эбхэгдэдэг орон, комод болон бусад эд бараан наймаалагдаһан байна.

Хаһа сагтаа малшадта хэрэгтэй зүйлнүүдые нүхэр Мансарунова ходоодоо абажа ябадаг. Энэ үбэлдөө тэрэнэй автолавкада дулаан галар, дотор хубсаһан таһалдаагүй. Боожо, аргамжа, хадааһан, хүрзэ, үюрөө, аса гэхэ мэтэ хүдөө зоной хэрэглэдэг юумэнүүдые, нүүдэл наймаандаа заатагүй абажа ябаха зэргэтэй бэшэшье һаа, Дулма-Сурун Ринчиновна автолавкы... тээ «хабшуулһан» лэ бай...

Эд хэрэглэгшэдэй тала... оролдосотойгоор ажал... наймаанай гүйсэшье хур... лавкань үнгэрөөшэ жэл ... ган түхэригэй эд бара... түсэбтэй аад, 24 процен... лээ. Энэ оной нэгэдэх... лайнгаа даабари хаха... урид дүүргэжэ, 32 мянга... гэй эд бараа худалдаа...

Нүхэр Мансарунова... гээр мүн бусад автола... наймаалагшад нүхэр Д. ... ва, А. Е. Давыдова (... совхозрабкооп), В. В. ... (Борьёогой совхозрабко... Борисова, М. Н. Палютин... совхозрабкооп) гэгшэд ... аллангүйгөөр ябажа, мал... рэгтэй эд бараануудые ... һара, квартал бүхэн... үлүүлэн дүүргэнэ.

Д. КОЛ...



ҮРЭЛ
РОН
ОРНАЙ

МОСКВА. «Красный пролетарий» заводой коллектив «IК-282» гэһэн токарна шэнэ автомат гаргажа эхилээ. Энэ шэнэ станок хадаа түрүүшын станогуудта орходоо һураггүй һайн түхеэрэлгэтэй, хүдэлхэдөө һайн байна. Шэнэ станок автотракторна промышленностьда үргэнөөр хэрэглэгдэхэ нь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарьнүүд Борис Филиппов, Анатолий Бровкин (зүүн гар тээнь) шэнэ станок хаража байна.

ТАСС-ай фото.

• • •

ТАШКЕНТ. Дунда Азиин эрдэм-шэнжэлгын институтда Каршинска каналай модель бүтээгдэнхэй. Аму-Дарья мүрэнһөө эхи абаха энэ канал 200 километр зайда һунажа, миллион гектар тухай хуурай газарые уһалжа шадаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: техническэ эрдэмэй кандидадууд Хасан Ирмухамедов (зүүн гар тээнь) Хайрулла Заиров гэгшэд шэнэ каналай модель хаража байна.

ТАСС-ай фото.



...ЙДОВЭ БРИГАДЫН ШАЛГАЛТА

...ЭЭНЬЭЭ ОРОЛДОБОЛ...

...ҺОТОЙ хүйтэн ха- ...байланиинь хэндэ- ...й. Мүнөө жэл рес- ...эхи газарнуудаар ...оро. Энэнь малай ...зүлгаан эдилгэ- ...й татана. Гэбэшье ...тай Захааминай ...жэлдэ бага саһан ...гэн жалга хүнлы- ...р элбэг юм. Со- ...сагай орожо ерэхэ- ...нда, бургааһанай ...һуухын яашье ...а. Теэд зунай сагта ...элбэг үбһэндөө ...хяаг үбһэндэ най- ...нууд бии байна.

...аймаг соогоо ...хозой нэгэн болохо ...ые абаад харая ...һэн үбһэнэйнгөө ...тинэй. Үхэр ма- ...шанхада туража, ...нэй. Юундэ иимэ ...байдалда ороо гээ- ...уээ.

...газар хамта ...табан гектар юм. ...гынь шииг пой- ...й. Уһалури хэхэ ...Уһалури хэхэ га- ...ройдоошье уһалаа- ...шэбхэшье сабша- ...а халагүй байха ...е боложо, үнгэ- ...бухэнһөө миил ...абаһан байна. ...арай 9,7 центнер ...а. Жэл бүри саб- ...арые һайжаруул- ...жэ, уһалуурини ...жа, агрономиче- ...заабаринуудые ...сахижа байгаагүй- ...ургаса хурьлажа ...ха юм даа. ...боложо «Бай- ...хүндэ байдал- ...лэлтэй. Харин ...гдаха газар хүү ...ехэ шэбхэшье ...рэ гаргагдаһан ...тус колхоз агро- ...арин мүнөө агро- ...Агроном бариһа- ...толоһон байна. ...бухэнһөө дунда ...үбһэ абаха- ...абанхай. Энэ тог- ...дээрэ үлэшоогүйл

һаань һайн бэлэй. Юуб гэхэдэ, март һарын гаратар агротехническэ ямаршье хүдэлмэри хэгдээгүй. Посхоод бүриха 8 мянган һургааг лэ хаягдаа. Үтэгжүүлгэ, уһалуури хэхэ звенонууд үгы. Февраль һара соо оройдоол 320 тонно наг шэбхэ холын гүүртэ, отарануудай малшад сабшалан дээрэ гаргаа. Хамаг хэһэн юумэниинь иигээд лэ түгэсэшэнэ. Сабшалан үтэгжүүлхэ габшагайнуудай хоёр һарын мүрысөөнэй соносхогдоод байхада, «Байкал» колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй даншье һаа һанаа амар һуудагынь гайхалтай.

«Коммунизмын зам» колхоз энэ талаар бага зэргэ дээрэ байдалтай. Мартын арбан табанда парткомой зүблөөн зарлагдажа, механизированна хоёр звено бии болгохо тогтоол абаа һэн.

Хоёр звенодонь хамта 12 хүн ороно. Хамта 5600 тонно наг шэбхэ нуга сабшалан дээрэ гаргаха ёһотой аад, мартын 29-нэй мэдээгээр 2043 центнер гаргагдажа үрдигдөө. Хоёр трактор таһалгаряагүй хүдэлжэ байна. Эдэ хоёр звеногой хоорондо мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Арба хоноод лэ дүн гаргагдажа, илаһан звенодонь 150 түхэриг мүнгэн шан барюулагдажа байха юм.

Гэбэшье уһалууриин хүдэлмэри тус колхоздо муу ябуулагдана. Энэ хабар лэ хуушан һубаг хобоонуудаа татаха, шэнэлхэ, заһаха түсэбтэй. Түхэреэн жэлэй турша соо тошоон халяагдаагүй, саһа тогтоохо тусхай түхеэрэлгэнүүд хэгдээгүй байна. Ехэнхи наг шэбхэеэ малшадынь морёор гаргажа, аяар 2—3 километр газарта абаашажа хаяха блатай болодог. Эдэ бүхы дутагдалнууд тухай арадай хинагшадай түрүүлэгшэ Балдан Сундуевич Цыбиков мэдэдэггүй бэшэ, һайса мэдэжэ, ойлгожол байдаг. Теэд абаһан хэмжээнь, табиһан асуудалынь гэжэ үгы.

Дээрэ баримталагдан дурсагдаһан дутуунуудаа түргэн сагай болзор соо усадхахын түлөө тус колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хэзээ һаналаа хандуулха байһан болонобо?

Ц. ХАМАЕВ,
манай тусхай корр.
М. ГОНЧИКОВ,
«Ажалай туг» газетын редакторай орлогшо.

СУУТА ҮЛЬГЭРШЭНЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Үнгэрһэн амаралтын үдэр Түнхэнэй үльгэршэ, түүхэшэ Е. И. Сороковиков-Магайн түрэһэн нютаг Таалада (Сагаан-нуурта) бүхы аймагай нютаг бүхэнэй түлөөлэгшэд сугларжа, энэ хүнэй 100 наһа гүйсэһэнэй ойе тэмдэглэбэд.

Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Л. Е. Элиасов, КПСС-эй райкомой секретарьнууд А. Д. Таханов, Н. И. Крючков, Хэрэнэй дунда һургуулиин түүхын багша А. Н. Пантелеев, мүн үльгэршэнэй дүтын нүхэр байһан К. И. Сороковиков, «Восточные Саяны» колхозой түрүүлэгшэ Н. Д. Бельгаев болон бусад нүхэдүүд нютагай суута үльгэршэн тухай үгэ хэлэһэн байна.

Таалада суута үльгэршэнэй дурасхаалда хүшөө бодхогдохо, нютагай эхин һургуулида нэрынь олгохо гэгдэбэ. Сугларагшадта Толтын дунда һургуулиин һурагшад концерт харуулаа.

Б. БИРБАЕВ.

ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ЖЭШЭЭ ДЭЭРЭ ҮХИБҮҮДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Мүнөө манай ороной һургуулинуудта һуража байһан үхибүүдые революционер, большевигүүд, сэрэгшэдэй һайн һайхан жэшээ дээрэ һургаха, тэдэнэй хэрэгые саашань үргэлжэлүүлхээр хүмүүжүүлнэбди. Һурагшадай дунда элдэб хөөрэлдөөн, лекцинүүд болон партизан, большевик ябаһан хүнүүдтэй уулзалга, туристын аяншалганууд, хизаар ороноо шэнжэлгэ гэхэ мэтын хүмүүжүүлгын хүдэлмэринүүд һургуули бүхэндэ үргэнөөр ябуулагдадаг болоо. Тиимэһээ манай һурагшад совет арадай тэмсэл, баатаршалгаарнь омогорхон, тэдэнэй нэрэ хүндые магтан ябадаг болонхой.

Эндэ жэшээ болгон Кабанскын аймагай Каменскын дунда һургуули абажа үзэе. Тус һургуулида олон кружогууд хүдэлжэ байдаг. Тэдэнэй дундаһаа түүхын кружок онсо тэмдэглэмээр. 1962—63 онуудай һуралсалай жэлдэ энэ кружогто ябадаг һурагшад түрүүшынхеэ Прибайкалиин партизануудай элитэ хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн байһан А. К. Плисэй «Бурят-Монголой Сэлэнгын адагтахи революционно тэмсэлэй түүхэһээ» гэһэн брошюратай танилсаһан юм. Прибайкалиин партизанууд В. Ф. Печкин, Л. Д. Сафронов, И. К. Старков, С. А. Горбов, И. И. Бобров, А. Е. Нелюбина гэгшэдэй тэрэ үеын байдал түүхэлэн хөөрэһэн документнүүдые үзэжэ захалаа һэн. Эндэһээ эхилжэ, түүхын кружогойхид түрэл хизаарайнгаа үнгэрһэн сагай түүхэ, аймаг дотор дэлгэрһэн революционно хүдэлөөнөөр һонирхожо, материалнуудые ехээр суглуулха гэжэ шиидээ бэлэй.

Совет засагай түлөө тэмсэһэн түрүүшын улаан гвардейцүүд эдиршүүлые һонирхуулаа.

1918 ондо Буряад орондо сагаантанай сэрэгшэд Эрхүүһээ сүмэрэн орожо, ехэ һүйд татаһан байна. Тиихэдэ Прибайкалиин фронтын улаан гвардейцүүд дайсадта хатуу шанга сохилто үгэһэн юм. Энэ тулалдаанда манайхин дайсадаа һамна бута сохибошье, мянга гаран нүхэдөө гээһэн байнад.

Һургуулиин үхибүүд дайсадай урдаһаа улаан гвардейцүүдэй эрид шангаар тэмсэһыень аха нүхэдэй хөөрөөнһөө дуулажа, Прибайкалиин фронтын сэрэгшэд тухай материал суглуулжа эхилһэн юм.

Түрүүшээр түүхын кружогто хэдэн арбаад лэ һурагшад ябадаг байһан. Энээнийе багшанар хараадаа абажа, түрэл хизаарайнгаа үнгэрһэн сагай түүхые үзэлгэдэ олон һурагшадые хабаадуулха, аха нүхэдэй жэшээ дээрэ багашуулые һургаха, түрэл орондоо, Коммунис партидаа үнэн сэхээр дурлахаарнь хүмүүжүүлхэ зорилго урдаа табяа һэн. Түүхын кружогой эдэбхитэд Кобылкина Катя, Печкина Валя, Серебренникова Тамара, Смольникова Валя, Алферова Валя ба бусад энэ хэрэгтэ ехэ оролдолго гаргаа.

1964 оной һуралсалай жэлэй эхиндэ һургуулиин бүхы классуудта Улаан Армиин сэрэгшэд тухай темээр хөөрэлдөөн үргэнөөр дэлгэрээ бэлэй. Мүн байлдаанай газарта баатарай үхэлөөр наһа бараһан сэрэгшэдтэ хүшөө памятник бодхоохо гэһэн шиидхэбэри өөһэдынгөө конференци дээрэ баталан абаа һэн.

«Баатар улаан сэрэгшэдэй нэрые мүнхэлжэ, хүшөө памятнигуудые бодхоолго хадаа тэдээндэ манай арагагүй ехэ дуратай байһые гэршэлжэ үгэхэл. Тэдэнэй нэрэнүүд хэтэ мүнхэдөө хэзээдэшье мартагдахагүй, манай табиһан хүшөөнүүдые ерээдүй үетэмнай омогорхон хаража ябахал»—гэжэ Кабанскын аймагай һургуулинуудай бүхы һурагшадта Каменскын дунда һургуулиинхидай хандаһан хандалга дотор бэшээтэй.

Тиин энэ үүсхэлыемнай бэшэ һургуулиин үхибүүд, Каменскын хүдэлмэришэн-залуушуул, Посольск тосхонойхид һайшаан дэмжээ бэлэй.

Һургуулиимнай һурагшад Прибайкалиин улаан гвардейскэ фронтын 18 сэрэгшэдэй хадагалагдаһан хүүр бэдэрэн олоо. Тэрээнэй үндэһөөр Каменск тосхондо эдэ сэрэгшэдтэ зорюулагдаһан памятник бодхоохо гэһэн шиидхэбэри абтаа юм. Гадна түүхын кружогойхид, мүн зарим классай һурагшад амиды мэндэ ябаһан партизанууд, большевигүүд, улаан гвардейцүүдтэй бэшэгүүдые бэшэлсэжэ, хани халуун барисаа тогтоонхой. Мүнөө үедэ үхибүүднай ороной хото, тосхонуудта ажаһуудаг олон тоото хүнүүдтэй харилсаа холбоотой. Жэшээлхэдэ, граждан дайнда хабаадалсаһан нүхэд В. А. Бородавкин, 1918 ондо Семёновтоной бандын урдаһаа тэмсэһэн Владивостогой улаан гвардейскэ отрядай командир ябаһан Я. П. Жигалинтай, Прибайкалиин партизанууд—Н. А. Терек, Н. И. Глукман, А. И. Хорват болон бусад хүнүүдтэй танилсанхай.

Гадна Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан хүнүүдтэй мүн лэ бэшэлсэдэг юм.

Классай хүтэлбэрилэгшэд хэшээлнүүдэй һүүл тээ үхибүүдтээ граждан ба Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда зорюулагдаһан номуудые уншана, ехээр һонирхуулдаг.

Манай һургуулиин һурагшад түрэл орон, аймаг соогуураа аяншалха ехэ дуратай юм. Энэ хадаа үхибүүдые хүмүүжүүлхэдэмнай мүн лэ ехэ нүлөө үзүүлдэг. Зунай амаралтын үедэ тэдэнэр Прибайкалиин фронтын улаан сэрэгшэдэй дайлалдаһан түүхэтэ газарнуудаар аяншалгануудые хэдэг заншалтай. Тиигэжэ ябахадаа һурагшад большевигүүд, граждан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадтай уулзалгануудые хэдэг, һонирхолтой документнүүдые суглуулдаг.

Һургуулидамнай үнгэрһэн сагай түүхэдэ зорюулагдаһан үдэшэ, уулзалганууд олон зоной хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэдэг. Жэшээлхэдэ, «Н. А. Каландаришвили — граждан дайнай суута герой» гэһэн темэтэй үдэшые мартамаар бэшэ. Энээндэ бидэнэр ехэ бэлэдхэл хэһэн байнабди. Каландаришвилиин улаан гвардейскэ отрядта ябалсаһан хүнүүдтэй, тэрэнэй басаган Нина Несторовнатай, түрэлынь болохо Анна Елисеевна Каландаришвили, хуушанай большевик, РКП(б)-гэй Эрхүүгэй губкомой гэшүүн, Совет Армиин Зүүн-Сибириин комиссар В. Л. Букатов гэгшэдтэй танил тала болоо һэмди.

Дурсагдаһан вечертэ суута командирай басаган Н. И. Каландаришвили, Эрхүү, Улаан-Үдэһөө бусадшье хүнүүд ерээ һэн. Мүн Совет Армида, космонавтнууд, ракетчигүүд, лётчигуул, танкистнууд, пограничнигуудта зорюулагдаһан үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэ.

Һургуулидамнай Каландаришвилиин нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей эмхидхэгдэнхэй. Түрэл нютагай эртэ урда сагай, мүнөө үеын түүхэ харуулһан экспонадуул тэндэ бии. Жэшээлхэдэ, Каменск тосхон шадар олдоһон мамонтын, носорог, зүрын яһанууд табяатай байдаг. Мүн Буряад ороной Росси гүрэнтэй һайн дураараа хамтарһые, хоёр арадай хани халуун барисаа холбооe, тэдэнэй ажабайдал, ажал хүдэлмэридэ зорюулагдаһан юумэнүүд бии.

Музей соо большевигүүд В. М. Серов, А. П. Вагжанов, В. А. Гашин, В. И. Ленинэй шаби П. В. Бабушкинай портредүүдээр хүнүүд ехээр һонирходог.

Буряад орондо Совет гүрэнэй яажа тогтоһон тухай «Центросибирь» гэжэ стенд дээрэ хаража болоно. Эндэ манай партиин элитэ ажал ябуулагшад байһан Н. Н. Яковлев, П. П. Постышев Я. Е. Вограда И. А. Гаврилов болон буряадай түрүүшын большевигүүд М. И. Ербанов, М. М. Сахьяновагай зурагууд бии.

«Граждан дайн» гэһэн темэдэ зорюулагдаһан булан һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Һурагшадай хүсөөр Прибайкалиин фронтын сэрэгшэдэй дайлалдаһан газарнуудые харуулһан карта түрүүшынхеэ зохёогдоо. Эндэ РКП(б)-гэй Прибайкалиин подпольно комитедэй хүтэлбэрилэгшэд Г. Т. Петров, А. П. Вагжанов, Н. А. Кузнецов гэгшэдэй зурагууд үлгөөтэй.

Мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда зорюулагдаһан олон экспонадуул табигданхай. Советскэ Союзай Геройнуудай портредүүд тэдээн соо гол һуури эзэлнэ. Манай Буряадай геройнууд—лётчик И. Г. Харитонов, генерал И. В. Балдынов, Г. А. Гармаев, В. П. Михалев, Д. Ж. Жанаевай, И. П. Потехин болон бусадай зурагууд бии.

Тус музей революционно, ажалай, дайшалхы габьяагай жэшээ дээрэ үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ нүлөө үзүүлдэг.

Энээнһээ гадуур манай һургуулиин һурагшад граждан, Эсэгэ ороноо хамгаалха дайнда хабаадаһан хүнүүдтэй хододоо уулзалгануудые хэдэг заншалтай юм.

Иигэжэл һурагшадые совет арадай дайшалхы габьяагай жэшээ дээрэ хүмүүжүүлхын хойноһоо оролдонобди.

В. КОЖЕВИН,
Каменскын дунда һургуулиин түүхын багша.

ТҮРЭЛХИДТЭЙ ХАНИ БАРИСАА БАЙГУУЛХА ШУХАЛА

Үхибүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхид багшанарта саг үргэлжэ туһалжа байха зорилготой бшуу. Манай эхэ, эсэгэнэр, багшанар үхибүүднай һайнаар лэ һураг, бэрхэ, хүн зондоо ашатай, туһатай хүнүүд болог лэ гэжэ һанажа ябадаг гээшэ.

Багша бүхэн һуралсалай жэлэй эхилхэтэй зэргэ үхибүүдэйнгээ түрэлхидтэй танилсаха, хани барисаа байгуулха ёһотой.

Эндэ жэшээ болгон хэлэхэдэ Улаан-Үдын 44-дэхи һургуулиин багша Т. Н. Устьянцева классайнгаа һурагшадай түрэлхидтэй бата хани барисаатай, тэдээнийе өөрынгөө дүтын туһалагшад болгожо шадаһан юм.

— Минии хүтэлбэрилдэг 7-дохи «г» класста 30 һурагшад. Тэдэнэй эхэ, эсэгэнэртэй һайн танил болонхойб. Тэдэнэр Сэлэнгын зүүн эрьедэ ажаһуудаг. Һуралсалай жэлэй эхиндэ түрэлхидэй суглаа зарлажа, эхэ, эсэгэнэрэй комитет байгуулаа һэмди. Үхибүүдэй ямар һурадагаар, гэрэйнгээ даабари, режим хэрээр дүүргэдэгыень саг үргэлжэ хинан шалгажа, дутагдалнуудые усадхажа байха гэһэн зорилгоёо комитедэй гэшүүд муу бэшээр дүүргэнэ. Һарадаа тэдэнэр хоёр дахин сугларжа, һуралсал-хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар болон хараһан, үзэһэноө зүбшэн хэлсэдэг. Би суглаанай болоходо түрэлхидтэ үхибүүдэй һуралсал тухай тодоор хөөрэжэ үгэдэгби. Һүүл тээнь түрэлхидэй комитедэй гэшүүд айлнуудаар ябажа, үхибүүдэй эхэ, эсэгэнэртэй хөөрэлдэжэ, хүбүү, басагадайнь ямараар һуража байдагые ойлгуулан хэлэжэ үгэдэг. Энэ тон ехэ удха шанартай хэрэг. Юуб гэхэдэ, түрэлхид саг үргэлжэ үхибүүдэйнгээ һуралсал тухай мэдэжэ байхадаа, тэдэндээ анхаралаа ехээр хандуулжа, һайнаар һургаха, хүмүүжүүлхые оролдоно бшуу, —гэжэ багша Т. Н. Устьянцева хөөрэнэ.

Һурагшадай һайнаар һурахада, ариг сэбэрээр бэеэ абажа ябахадань комитедэй гэшүүд ехэ баярладаг, саашадаа бүри һайнаар хүдэлхые эрмэлзэдэг.

Зарим һурагшадай муугаар һурахада нүхэр Устьянцева түрэлхидэй комитедэй гэшүүдээр шанга хэмжээнүүдые абхуулхые оролдодог. Тус комитедэй гэшүүдтэ энэ багша ходо туһалжа, захяа, заабаринуудые үгэжэ байдаг.

Хүүр дуулдаггүй, муугаар һурадаг зарим үхибүүдые комитедтэ асаржа, тэдэнтэй хөөрэлдэдэг юм. Иимэ хөөрэлдөөнүүд үхибүүдтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. Нүхэр Устьянцева түрэлхидэй суглаа комитедэй гэшүүдээр татуулдаг. Суглаанда ерээгүй эхэ, эсэгэнэрые шүүмжэлжэ байдаг. Түрэлхидэй суглаан дээрэ энэ багша хөөрэлдөөнһөө гадуур хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар доклад, лекци хэдэг, «Бүлэ ба һургуули» гэһэн журналай статьянуудые хамтадаа уншадаг. Түрэлхид энэ журнал һонирхон уншадаг.

— Түрэлхидэй туһаламжаар 7-дохи классаймни һурагшад һайнаар һурадаг. Гурбадахи четвертьдэ нэгэшье һурагша муу сэгнэлтэ абаагүй. Завод, фабрика экскурсида манай ошоходо, һурагшадаймни түрэлхид ехэ хүндэтэйгөөр угтан абажа, ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үгэдэг. Иигэжэ хүдэлхэдэ нэн түрүүн һурагшадта, мүн эхэ, эсэгэнэртэ өөһэдтэнь, һургуулида һайн байдаг, ехэ хэрэг бүтээгдэнэ,—гэжэ энэ багша богонихон хөөрөөгөө дүүргээ бэлэй.

В. ХАМАГАНОВ,
багша.

ДУРАСХААЛТА ШАГНАЛ

Буряадай геологиин управлениин конференц-зал соо минералогиин Бүхэсоюзна бүлгэмэй Буряадтахи отделениин ээлжээтэ зүблөөн һаяхан болобо. Тэндэ түбэй геологиин экспедициин мэргэжэлтэд, управлениин һалбаринуудай инженернүүд, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай естественнэ наукануудай институдай эрдэмтэд хабаадалсаба.

Тус хурал дээрэ «Забайкалиин гранитна бодосуудай бүридэлгэ», «Алта-мүнгэнэй уурхайнуудай минералогиин зарим онсо зүйлнүүд» гэһэн хоёр асуудалаар мэдээсэлнүүдые (түрүүшынь асуудалаар геолого-минералогиин эрдэмэй кандидат В. А. Дворкин-Самарский, хоёрдохи асуудалаар — Буряадай геологиин управлениин хүдэлмэрилэгшэ В. В. Левицкий гэгшэд) хэһэн байна.

Эдэ мэдээсэлнүүд байгаалиин баялиг шэнжэлхэ талаар эрдэмтэдэй тодоруулһан шэнэ һонин баримтануудаар олон тула зүблөөндэ хабаадагшадай анхаралые татаһан байха юм.

Бүлгэмэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, ажалдаа габьяатай байһанайнь түлөө нүхэд Г. И. Туговиков, В. В. Левицкий, В. Н. Тарохов, Г. С. Рипп, Е. М. Багадаев гэгшэдтэ минералогиин Бүхэсоюзна бүлгэмэй дурасхаалта медальнууд барюулагдаба.

П. БОРЬКИН.

НҮҮЖЭ ЕРЭГШЭДЭЙ ШЭНЭ БҮЛЭГ

Буряад орондо ажаһуухаар хэдэн арбаад бүлэ айл Татарай АССР-һээ ерэбэ. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Ванкеев, Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой директор нүхэр Никитин, Прибайкалиин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой парткомой секретарь нүхэр Надерин болон бусадшье ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мүн республикын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд нүүжэ ерэгшэдые угтахаяа Дивизионно станци ерэһэн байна.

Нүүжэ ерэгшэдэй дунда элдэб мэргэжэлээр дүршэһэн нүхэд олон. Жэшээлхэдэ: тракторист Ахулла Хабибуллин, тэрэнэй нүхэр, һаалишан Ферданья Хабибуллина, модошо дархан Валентин Надеждин, жолоошон Гайса Шагабаев болон ашаашан Камиль Шакиров гэгшэд урда тээнь ажаллажа байһан газартаа хүндэтэй байһан юм.

Манай республикын ажахынуудаар таража түбхинэһэн Татарай АССР-эй түлөөлэгшэдтэ хаа хаанагүй һайн угтамжа хэгдэһэн байна.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Ж. Б. Ванкеев Татарай АССР-һээ нүүжэ ерэгшэдтэй уулзажа байна.

А. ШУЛУНОВОЙ
фототекст.

ЯРУУНЫН АЙМАГТА

БОЛЗОРҺОО УРИД

Нарһатын совхозой һаалишад байгша оной үнгэрһэн гурбан һара соо һайнаар хүдэлөө. Тэдэнэр кварталайнгаа даалгабари мартын 15-да дүүргээд, түсэбһөө гадуур хэдэн тонно һү худалдаба.

Каменка, Улаан-Туяа, Хэргэндэ болон Үхэрэй гүүртэнүүдэй һаалишад майн урда тээхи ажалай вахтада жагсаад, апрелиингээ даалгабари болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Совхозой һаалишадай дундаһаа Д-Х. Доржиева, Ц. Д. Батуева, Ц. Цынгуева гэгшэд түрүү зэргэдэ ябана. Эдэ һаалишад үдэр бүридэ үнеэн бүхэнһөө хахад нүүд һү һаана. Совхозой олонхи һаалишад апрель һарада үнеэн бүриһөө 340 килограмм һү һааха гэһэн уряатайгаар хүдэлжэ байха юм.

АЛХА, БАЛТЫН ТҮЕРӨӨНДЭ

«Дружба» колхоздо Василий Васильевич Мухин 20 жэл шахуу түмэршэ дарханаар хүдэлнэ. Энэ үе соо тэрэ өөрынгөө хэрэг һайса мэдэхэ бэрхэ мастер болонхой. Хэһэн бүтээһэн юумэниинь хэзээдэ шанартай һайн байдаг дээрэһээ хододоо тааруу, нарин нягта, бүхэ бэхи байдаг. Хүдөө ажахын машинануудта хэрэглэгдэхэ частьнуудые бүтээхэдээ һайнаар, найдамтайгаар хэнэ гэжэ тэндэхи таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэд хэлэнэ.

Мүнөө нүхэр Мухин тракторна косилкануудые заһажа байха юм.

— Тарилгын бүхы зэр зэмсэг: плуг, сеялкэ, борной, культиватор бүлтэ заһагданхай. Энэ хадаа түмэршэ дарханай оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэй аша үрэ болоно, —гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Пелихов хөөрэнэ. Саашадаа энэ эрхим дархан үбһэ, таряа хуряалгын машина зэмсэгүүдые саг соонь һайн шанартайгаар заһажа дүүргэхэ байна гэжэ найдагдана.

ХҮНДЭТЭЙГӨӨР УГТАГДАНА

Нарһатын дунда һургуулиин багша Ж. Б. Санжиевай хүтэлбэрилдэг Пионернүүдэй байшангай хореографическа бүлгэмэйхид аймагайнгаа малшадта ошожо, хододоо наада харуулна.

Тэдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо «Коммунизм» колхоздо, Яруунын совхозой 2-дохи фермэдэ, Нарһатын ба Юбилейнэ совхозуудай малшадта ошожо, хэдэ хэдэн концерт харуулаа.

Пионерэй байшангайхид хатар наада, ород, буряад дуунуудые дуулана, шүлэг уншана, шог зугаата наада гаргана. Һурагшадай харуулһан ёохор, эвенк, энэдхэг, узбек, ород хатар харагшадта һонирхогдон, альга ташалгаар угтагдана.

В. БАЙБОРОДИН.



Энэ илдам басаган яатараа гэрэлэй урда эрьелдэнэ гээшэб? Теэд шалтагааниинь элирүүлхэдэ болоно бэзэ. Киргиз ороной ниислэл Фрунзе хотын трикотажна фабрикада хүдэлдэг Тамара Сомова манекенщица бэшэ юм. Гэбэшье тэрэнэй ажалладаг экспериментальна лаборатори трикотаж утаһаар элдэб гоё һайхан хубсаһа бүтээдэг шуу. Тиимэһээл Тамара Сомова олон янзын, гоё һайхан хубсаһануудые үмдэжэ, сугларагшадта тэдэнэй һанамжа дурадхалнуудые хараада абахын зорилгоор харуулдаг байна.

АПН-эй фото.

«АЯНДАА АМЖАЛТАТАЙ ЯБЫТ ДАА!..»

Нимэ үгэнүүдээр уржадэр түрэл дүтынхиниинь, суггаа хүдэлдэг нүхэдынь Буряад драмынгаа театрай артистнуудые энэ зунайнь гастрольдо мордохуулба. Хүл хөөрсэг, шуугялдаан, энеэлдээн. Буряадай АССР-эй арадай артист Георгий Лосев бидэнтэй хөөрэлдэхэ зуураа, ингэжэ мэдүүлээ:

— Би гушадахи жэлээ гастрольно аяншалгада гарахамни. Хашараа гүт? Үгыл даа, үшөөл үгы. Түрэл арад зонтоёо хүдөөл нютагуудаар ябахадаа уулзана, бэлиг шадабаряа харуулха арга олоно бшуубди,—гэжэ хэлээд, залуу хүндэл хүнгэнөөр хажуудамнай хүнхинэжэ байһан автобус руу чемоданаа оруулна.

— Би табадахи жэлээ гастрольдо гарахамни. Энэ удаа Николай Дамдиновай «Үнгэрһэн хэрэгтэ» Шулуунай ролине, тиихэдэ «Найжань найжаяа вареники эдихыень уриба» гэгшэдэ залуу дурлаһан хүбүүнэй ролине гүйсэдхэхэб,—гэжэ автобус руу орожо ябаха зуураа Санжа Аранжуров хөөрэбэ.

— Би түрүүшынхеэ гастрольдо гарахамни, тиимэл хадаа ухаангүй баяртайб, сэдьхэлни хөөрэнги,—гэжэ залуу артистка Нина Токуренова автобус соо ороһон хойноо, сонхоорнь энеэбхилэн, манай гар барина.

Автобусшье байраһаа хүдэлхэ тээшээ болобо. Оог шуугян улам шангадана. Ябууд гараа барисалданад. Амаршалгын тэмдэгүүдые эльгэнэ.

— Нигээд лэ хоёр һара утатай замынь эхилбэ гээшэ. Энэ бүлэг артистнууднай Н. Дамдиновай «Үнгэрһэн хэрэг», М. Печенежскиин «Найжань найжаяа вареники эдихыень уриба» гэһэн зүжэгүүдые Сэлэнгын, Зэдын, Захааминай аймагуудаар табиха, дүн хамта хоёр һара мөөр дээрэ ябаха байна,—гэжэ Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын театрай директор Цырен Аюржанаевич Балбаров манай корреспонденттэй хөөрэлдэхэ үедөө мэдүүлээ.

...Харгы, утаһан шэнги харгы, алар холын Утаата Далахай хүрэтэр унжагай ута харгын аянда ингэжэл Буряад драмымнай артистнууд гарабал даа.

Сэлэнгэ, Зэдэ, Захааминай ажалшад түрэл буряад театрайнгаа артистнуудые халуунаар угтан абыт!

ХИЛЫН САДАНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО



ДРВ. Эхэ оронoo хамгаалгын хүшэр сагта эхэнэрнүүдшье эрэ хүнүүдтэй нэгэ зэргэдэ ябалсажа, сэрэгэй һургуули гаралсана.

ТАСС-ай фото.

Вьетнамай арадта француз арадай бэлэг

ХАНОЙ, апрелиин 16. (ТАСС). Вьетнам-француз хани барисаанай бүлгэм Франциин арадай эльгэһэн бэлэгые Хайфоной портдо хүлеэн абаба. «Солнечногорск» гэжэ совет теплоход тэрэниие асараа.

Эб найрамдал хамгаалха Вьетнамай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Фам Хюи Тхонг нимэ туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Франциин Коммунис партида болон ниитын эмхинүүдтэ гүнзэгы ехэ баясхалан вьетнам арадай зүрһөө хүргөөд, француз арадай энэ бэлэгые Вьетнамда асарһанайнь түлөө совет моряггуудта халуун баяр хүргэбэ.

«Солнечногорск» гэжэ теплоход госпитальнуудта хэрэгтэй тухеэрэлгэнүүдые, эдеэ хоолой болон эмэй зүйлнүүдые Вьетнамда асарһан байна.

Урда Вьетнамдахи сэрэгэй ябуулганууд

ПАРИЖ, апрелиин 16. (ТАСС). Үнгэрэгшэ һүни Сайгоной заха газарнуудаар арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэдэй болон американ-сайгоной сэрэгүүдэй хоорондо шанга тулалдаанууд болоо. Патриодууд Урда Вьетнамай ниислэлдэ тон дүтүүр хоёрдохи үдэрөө тулалдаануудые хэжэ байна гээд Сайгондо байдаг Франс Пресс агентствын корреспондент тэмдэглэнэ.

СОВЕТ ЭРДЭМ УХААНАЙ АСАРИ ЕХЭ ХҮГЖЭЛТЫН ГЭРШЭ ТЭМДЭГ

ТОКИО, апрелиин 16. (ТАСС). «Автомадай туһаламжаар хоёрдохи удаагаа залгалдаба», «Хэмэл одонууд залгалдан нэгэдэнэ», «Совет электронно-тоо бодолгын бүлөөү һайн байһанай гэршэ тэмдэг» гэһэн гаршагуудтайгаар Японой үглөөнэй бүхы газетэнүүд замбуулиниие шэнжэлэгшэ совет хүнүүдэй элитэ ехэ шэнэ туйлалта тухай мэдээсэнэ.

РИМ, апрелиин 16. (ТАСС). Замбуулинай совет-оньһон онгосонуудай автомадай туһаламжаар хоёрдохи удаагаа залгалдаһан тухай мэдээсэл Италиин хүн зониие угаа ехээр һонирхуулба. Совет эрдэм, техникын энэ туйлалтада зорюулһан яаралтай мэдээсэлнүүдые, мүн тодорхой материалнуудые АНСА агентство дамжуулба.

ПАРИЖ, апрелиин 16. (ТАСС). «Космос-212» ба «Космос-213» гэжэ совет хэмэл одонуудай замбуулинай зам дээрэ залгалдаһан тухай мэдээсэлнүүдые газетэнүүд хараатай газарнуудтаа тунхаглана, энэ туршалга харуулһан зурагуудые, диаграммануудые толилно.

«Автомадай туһаламжаар замбуулинай онгосонуудые залгалдуулһан ушар замбуулинай асари томо онгосонуудые залгалдуулжа шадагдаха байһанай гэршэ тэмдэг мүн»—гэжэ «Юманите» газетэ мүнөөдэр бэшэбэ.

ЛОНДОН, апрелиин 16. (ТАСС). Советскэ Союзай замбуулинда хэһэн ээлжээтэ туйлалтые—газарые тойрон дабшадаг «Космос-212» ба «Космос-213» гэжэ хэмэл одонуудай замбуулинда ниидэжэ ябахые үсэгэлдэр англиинхид телевизорээр хараба.

УЛААН-БААТАР, апрелиин 16. (ТАСС). Нэгэ үдэрэй айхабтар ехэ һонинние—газарые тойрон дабшадаг «Космос-213» ба «Космос-212» гэжэ хэмэл одонуудай замбуулинай зам дээрэ автомадай туһаламжаар хоёрдохи удаагаа залгалдаһан тухай мэдээсэлые Монголой ажалшад баяр баясхалантайгаар угтаба.

ВАШИНГТОН, апрелиин 16. (ТАСС). Пилодуудгүй замбуулинай онгосонуудые автомадай туһаламжаар Советскэ Союзай хоёрдохёо залгалдуулһан тухай мэдээсэлтэйгээр ниислэлэй «Вашингтон Ивнинг стар» газетын үсэгэлдэрэй үдэшын номер хэблэгдээ. Совет эрдэмтэдэй һанамжын ёһоор, автомадай туһаламжаар онгосонуудые бүримүһөөр залгалдуулга хожомоо пилодтой лабораторинуудые замбуулинда байгуулхада, мүн космонавтнуудые һарада эльгээхэдэ ехэхэн удха шанартай байха юм гэжэ Москваһаа дамжуулагдаһан энэ мэдээсэл соо заагдана.

БОНН, апрелиин 16. (ТАСС). «Советскэ Союз замбуулинда амжалта туйлаба» гэһэн гаршагтайгаар гараһан «Зюддойче цайтунг» газетэ газарые тойрон дабшадаг совет хоёр хэмэл одонуудай автомадай туһаламжаар залгалдаһан тухай мэдээсэнэ.

САНТЬЯГО, апрелиин 16. (ТАСС). Ородууд замбуулинда дахин баатаршалга гаргаба!», «Замбуулинда совет онгосонууд залгалдаба!» гэһэн түрүүшын хуудаһанууд дээрэ томо үзэгүүдээр барлагдаһан гаршагуудтайгаар Чилиин ниислэлэй үдэшын газетэнүүд хэблэгдэбэ.

Камбоджын агаарай хилэ дабаба

ПНОМПЕНЬ, апрелиин 16. (ТАСС). Апрелиин 10-да Прейвенг гэжэ провинциин район дээгүүр Камбоджын агаарай хилые американ-урда вьетнамай самолёт дабан орожо, хилэһээ 800-гаад метрэй газарта байһан Камбоджын харуулые буудаба гээд Кхмер Пресс агентство дамжуулба. Энээнэйнь эсэстэ Камбоджын нэгэ сэрэгшэ алагдаа.

Индиин президентын декрет

ДЕЛИ, апрелиин 16. (ТАСС). Индиин президент Закир Хусейн гэгшэ Уттар Прадеш штадтахи хуули гаргаха суглаанай эмхиие тарааха тухай декредтэ үсэгэлдэр гар табиба. Хуули гаргаха энэ органой шэнэ һунгалтын болзор үшөө тогтоогдоогүй байһаар.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Военкомадуудые бии болгохо тухай В. И. Ленинэй гар табилгатай декредэй гараһаар 50 жэлэй ойе тэмдэглэлгын баярай суглаан болобо. Тэндэ республикымнай военкомадуудай хүдэлмэрилэгшэд, городой предприяти, эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд хабаадалсаа.

Баярай суглаан дээрэ КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр П. В. Бутуханов, комсомолой обкомой секретарь нүхэр М. Ф. Маханов болон бусад үгэ хэлэхэ зуураа, военкомадуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалда амжалта хүсэбэд.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Загарайн, Яруунын, Бэшүүрэй военкомадууд залуушуулые сэрэгэй албанда бэлэдхэхэ, сэрэгэй патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар ябуулаа гэжэ тэмдэглэгдээ. Загарайн аймагай военкомат КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Сове[...]гын Улаан тугаар ш[...]

Энэдэ ажалдаа эр[...] туйлаһан нүхэдтэ [...]вын хайрануud [...] Мүн олон хүн СССР-[...] министрэй болон Забай[...]рэгэй округой [...] грамота ба үнэтэ бэл[...] тэбэ.

О. Ц[...]

ХЯАГТЫН МУЗЕЙДЭ

В. А. Обручевой нэрэмжэтэ Хяагтын хизаар ороноо шэнжэлэлгын музей хадаа Сэлэнгэ, Дауриин газар нютагай байгаалиин баялигые, улад зоной байдалые ба урдын түүхые харуулһан эгээл баян музей мүн гэхэдэ болоно. Тэрэнэй баялиг жасань жэлһээ жэлдэ улам баяжажа байдаг. Тиимэһээл тэрэ холо ойрын хизаар нютагуудай хүн зоной анхарал татана гээшэ ааб даа. Хари ороной аяншалагшад болон айлшад Хяагтада ерэбэл, түүхэтэ-революционно газарнуудаарнай, нэн түрүүн музейдэмнай орожо гарадаг байха юм.

Һурагшадай хабарай амаралтын үедэ музейн хүдэлмэрилэгшэд эгээл тухашаруу байгаа. Тиигэжэ тэрэ үедэ Улаан-Үдэ, Хэжэнгэ, Прибайкали болон бусад аймаг нютагуудһаа, мүн хүршэ Монголой Сэлэнгэ аймагһаа бүхыдөө экскурсиин 56 бүлэгүүд гэхэ гү, али 520 хүн музейдэмнай ерэжэ хараһан байна.

Мүнөө үедэ зарим таһагуудые шэнэдхэхэ, шэнэ экспозици табиха хүдэлмэри хэгдэнэ. Эндэмнай гол түлэб Байгалай үмэнэхи газар дайдада Совет засагай жэлнүүдтэ болоһон хубилалтанууд, социализмын замаар хүгжэн дэбжэлгын шатанууд үргэнөөр харуулагдаха болоно.

Орон дайдынгаа газарай бачлигые олониитэдэ харуулха таатай зохид арга бии болгообди. Энэмнай электрическэ карта мүн. Буряад ороной ямар ашагта ма[...] доһониинь дууһан энд[...]лагдана. Тусхай тэмд[...]шонуудые дарамсаар, [...]гөөтэй карта дээрэ ал[...]почка аһаадхижа, ха[...]малтамалай байһан газ[...]үгэнэ. Гадна ашагта [...]янза түхэл бүридхэг[...]хайрсаг дотор табиг[...]луун нүүрһэн, алтан, [...]лон бусад олон зүй[...]түхэлөөрөө табигдаха[...]дынь заагданхай байх[...]

Р. Т[...]

музейн д[...]

ҺҮҮЛШЫН ХОНХО...

ДОРЖИ БАНЗАРОВАЙ нэрэмжэтэ багшанарай институдай актова зал соо студентнэр болон багшанар олоороо сугларжа, түүхэ ба хэлэ бэшэгэй факультедэй 96-дахи, 97-дохи группануудай студентнэрэй һүүлшын хэшээлэй хонхын жэнгирээн дуулдаба. Энэ хадаа дээдэ һургуули дүүргэхэеэ байгаа ерээдүйн багшанарай хэшээлээ дүүргэжэ, дипломно хүдэлмэридөө бэлэдхэлгэдэ үдэшэлгын заншалта дохёо болоно.

Хонхын һүүлшын жэнгирээнээр дашарамдуулан эмхидхэгдэһэн баяр ёһололые түүхын эрдэмэй доктор И. И. Егунов нээхэ зуураа, тобшохон элидхэл хэбэ. Тиихэдээ эдэ группануудта һурагшадай хэр зэргээр һуралсаһан тухай тоггохотойгоо хамта гүрэнэйнгөө шалгалта амжалтатайгаар тушааха хүсэһэн байна. Удаань багшанар М. Н. Хабаев, Г. Перова болон бусад элидхэл хээ.

Дурсагдаһан группануудай студентнэр гүрэнэйнгөө шалгалта майн эхеэр тушаажа захалаад, июньдэ дүүргэхэ байна.

Тус институт жэл бүхэндэ дээдэ эрдэмтэй 500-гаад багшанарые бэлэдхэн, республикынгаа һургуулинуудта эльгээнэ. Мүнөө жэл баһал эды багшанар институт дүүргэжэ гараханъ.

В. ЧИМИТОВ.

ШАТАРААР «Буревестник» гэжэ студентнэрэй һайн дуранай бүлгэмэй ээлжээтэ түрүү һуури эзэлэлгын наадаанда хүдөө ажахын, технологическа, багшанарай институдуудай болон СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай 16 бэрхэ шатаршад хабаадалсаа.

Һарын туршада болоһон шанга тулалдаанай һүүлээр Зүүн-Сибириин технологическа институдай студент, залуу шатаршан Николай Маншеев бүлгэмэй чемпион болобо. Тэрэ хадаа абажа болохо 14-һөө 11 очкотой болоо. Хүдөө ажахын институдай зоотехническэ факультедэй студент Валерий Гармаев тэрээнһээ хахад очкогоор гээгдээ. Хүдөө ажахын институдай багша К. А. Сайбонов (9 очко) гурбадахи, багшанарай [...] студент Хорганов (8,[...] бэдэхи һуури эзэлбэ.[...]

ШАДАМ[...] НУУДЫ[...] ШАЛГА[...]

Маншеев респуб[...] һуури эзэлэлгын фи[...]далсаха эрхэ олобо. [...]маев, Сайбонов, Хорг[...] республикын түрүү [...]гын финалда хабаад[...] хахад финалда наад[...]

В. М[...]

ҺЭРГЭЭХЭЭР БОЛОО

Хабарай үедэ хүнгэн атлетикээр республикын түрүү һуури эзэлэлгэ—физкультурын коллективүүдтэ, һайн дуранай бүлгэмүүдтэ һуралсалай һорилгын хүдэлмэри үнгэргэлгын шухала шатануудай нэгэн болоно. Календариин ёһоор һаяхан үнгэргэгдэһэн мүрысөөн сагай уларилай муу байһан үетэй тудалдаа. Тэрээнһээ болоно, «Ажалай резервнүүдэй» команда мүрысөөндэ хабаадалсаагүй. Хэды тиимэншье һаань, спортсменүүд бэлэдхэлээ туршажа үзэхэ байгаа ха юм.

Гэбэшье олон бэрхэ хүнгэн атледүүднай — Владимир Цыренов, Геннадий Клинанов, Бадма Етобаев, Федор Гецевичус, Валерий Коновалов, Евдокия Ли болон бусад нимэ эрхэ байдалда мүрысөөндэ хабаадалсахадаа яһала һайн үрэ дүн туйлаа.

Дүрбэн дээдэ һургуулинуудые нэгэдүүлһэн «Буревестник», «Забайкалец» спортклуб, «Спартак» бүлгэмэй командануud хэзээ бүхэндэ бэлэн байжа, шанда хүртэхэ һууриин түлөө тэмсэһэн байна.

Республикын аймагуудта хүнгэн атледүүдэй хэрэг бүришье һаа һула. Урдань тэдэнэр энэ түхэлэй спортоор бараг наададаг байһан. «Урожай» ДСО-гой түрүүлэгшэ нүхэр Хараев хүнгэн атлетикые мүртэйгөөр хэрэгсээнэгүй. Ганьхан барилдаан тухай һаналаа табяад, хүнгэн атлетикэ тухай маргажархёо.

Манай хүнгэн атледүүд шанда хүртэхэ түрүүшын гурбан һууринуудай нэгэндэ оролсоһон байна. Жэшээнь, үндэрые харайлгаар республикымнай рекорд мүнөөдөө 190 сантиметр болоно. Гурбадүрбэн жэлэй саада тээ 175 сантиметр байһан. Мүнөө һүүлшын һуури эзэлэгшэд эды шэнээн үндэрые харайна. Үндэрые харайгшад Владимир Чанцев, Валерий Рогожин, Борис Миронов, Баатар Иванов гэгшэд 180 ба дээшэ сантиметр хододоо харайнад.

800 метрэй зайн урилдаанда Бадма Етобаев 1 минута 52,6 секунда соо ерэжэ, республикын рекорд туйлаһан байха юм. Дундуур урилдаашаднай тэрэ зайе 2 минута соо гатална.

Урилдаагаар тренер болохо хүнүүд манда яһала бии. Гэбэшье диск, коньё шэдэлгээр һулашаг байгдана. Нимэ түхэлэй спортоор бараг тренернүүд бии.

Тиимэ тренернүүдэй тоодо Александр Грохов, Лев Бобров гэгшэд ороно. Тэдэнэртэ тренерэйнгээ хүдэлмэри һэргээхыень хүсэгдэнэ.

Һаяхан болоһон [...]дэ «Буревестник» б[...]манда 1-дэхи, [...] спортклубай коллект[...] «Спартак» бүлгэмэй [...]дахи һуури эзэлһэн [...]

Урилдаанда, үндэр[...]да уларилай хэды таа[...]шье һаань, манай [...] спортсменүүд яһала [...] туйлаа. Эрхим хүнгэн [...]мнай тоодо Владими[...] Валерий Рогожин бол[...]но.

Энэ үедэ хүнгэн [...] Москвада «Правда» г[...]да хүртэхын тулада [...] уласхоорондын урилд[...]хэнэ. РСФСР-эй сул[...] командада оруулагда[...] Цыренов, Сергей Ры[...] тус урилдаанда бэеэ һ[...] Ессентуки город оше[...] хабаадагшадынь энд[...] байна.

В. БА[...]

Стратегическэ зүблөөнүүдэй ээлжээтэ забһарлалга

ВАШИНГТОН, апрелиин 16. ТАСС-ай корреспондент А. Меликян ингэжэ мэдээсэнэ:

Гонолулу городто (Гавайн аралнууд) Америкын сэрэгэй ноёдтой президент Джонсон зүблөөнүүдые үнгэргэнэ. Энэнь Урда Вьетнамдахи байдалда зорюулагданхай. Тэрээшэлэн Урда Корейн «президент» Пак Чжон Ки гэгшэтэй тэрэ уулзахаар тухеэрнэ. Президент Джонсон аэропорт дээрэ мэдүүлгэ хэхэдээ, США болон Вьетнамдахи дайнда хабаадагша холбоото бусад гүрэнүүд «байлдаанай газар дээрэ ямаршье эсэргүүсэлтэ үзэхөөр бэлэн» гэжэ тэмдэглэбэ гээд Америкын агентствануд Гонолулу городһоо мэдээсэнэ. Тиихэдээ США харата муухай дайгаа үргэдхэн үргэлжэлүүлхэ һанаатай юм ха гээд энээниинь сэгнэхэ ушартай болоно.

Номгон океандахи США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагша адмирал Шарп болон тэрэнэй орлогшо адмирал Маккейн гэгшэдтэй нимэл зорилгоор Джонсон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Ехээр буруушааһанай гэршэ

ФРАНКФУРТ-на-МАЙНЕ, апрелиин 16. ТАСС-ай корреспондентнүүд В. Серов болон А. Семенов гэгшэд ингэжэ мэдээсэнэ:

Шпрингерэй концерныл газетын хэблэгдэдэг Франкфурт-на-Майне городтохи типографиин байшан хүреэлэгдэһэн хэрэм шэнгеэр үсэгэлдэр үдэшэ үзэгдэбэ. Баруун Германиин демократуудта эсэргүү хардалга гүрдэлгэ үнинэй ябуулһан газетэнүүдые хэблэн гаргадаг энэ концерныл типографиие хэдэ мянган студентнэр хүреэлһэн байгаа.

Немец студентнэрэй социалис союзай уряагаар эндэхи залуушуул Шпрингерэй газетэнүүдые тараалгахагүй гэжэ шиидэбэ.

Үдэшэ эндэ сугларһан залуушуулай болон полициинхидэй хоорондо ёһотойл үйлсын тулалдаан болоо. Полициинхид уһан хаюурнуудые, нюдэ уһатуулдаг газ, дубинкануудые хэрэглэбэ. Олон арбаад хүн шархатуулагдаа. Франкфурт-на-Майне городто хэблэгдэн гарадаг Шпрингерэй «Бильд-цайтунг», «Абендпост» болон бусад газетэнүүдэй ээлжээтэ номерой хэһэгүүдые тараажа ябаһан хэдэн автомашинанууд эбдэгдээ.

Франкфуртын вокзалай байшан тушаа олон мянган студентнэрэй, мүн городойхидой жагсаал боложо, һүни орой дүүрэбэ. Тиигэжэ полициинхидэй хуули бусa аашануудта студентнэр эсэргүүсэлтэ хэһэн байна. Эдэ жагсаалшадые намнан тарааха зорилгоор полици дахинаа уһан хаюурнуудые хэрэглээ.

Полициин зүгһөө хэгдэһэн аашануудта эсэргүү жагсаалнууд үсэгэлдэр үдэшэ Гамбургда, Эссен, Мюнхен, Ганновер болон ФРГ-гэй бусад городуудта болоо. Тэрэнэй эсэстэ олон зуугаад хүн шархатуулагдаһан, полицяар тушаан абтаһан байха юм.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй хүсэл зориг

ФРАНКФУРТ-на-МАЙНЕ. (ТАСС). Эб найрамдалай түлөө Баруун Германиин тэмсэлшэдэй хабарай жагсаалнууд ФРГ-гэй хэдэн хото городуудта һанал нэгэдэлэй оршон байдалда болоно, апрелиин 15-да дүүрэбэ. Эдэ жагсаалнуудта 250 мянга гаран хүн хабаадалсаа.



США. Ньюарк хотын үйлсэдэ. Негрнүүдые сохижо байна.

ТАСС-ай фото.

ПРАВДА Б[...]

Мүнөөдэрэй [...]

Нэгэдэхи хуудаһ[...] Майн 1-дэ зорюу[...] ЦК-гай гаргаһан ур[...]

Хоёрдохи хууда[...] байдалай хуули» [...] зүбшэн хэлсэнэбди» [...] доро В. Немочиной [...]мическа шэнжэлэ[...] ерэһэн бэшэгүүд.

Гурбадахи хууда[...] гээшэ наадаха зэ[...] В. Соболевой стать[...] наһаа ерэһэн матер[...]

Дүрбэдэхи хууда[...] кальская гэгшын [...] «Һайн хүнүүд туха[...]рика доро материал[...] һонин. Соносхолнуу[...]

САГАЙ У[...]

Улаан-Үдын а[...] мэдээсэһэнэй ёһо[...] республика доторна[...] байха. Баруун хой[...]наар һалхилха. Ба[...] Баунтын аймагууд[...] нютагуудта 15—20, [...] 18—20 градус д[...] хүлеэгдэнэ.

Апрелиин 19, 20-[...]тэ республика дото[...] үүлэтэй байха, үд[...]рим газарта шииг [...] Хойто аймагууд[...] 0—5, үдэһөө хойшо [...] хүйтэн, бэшэ нюта[...]урид 14—19, үдэһ[...] градус дулаан бай[...]на.

Редактор Ц. Ц. [...]

Манай адрес, телефо[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редак[...] приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. ре[...] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секре[...] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяй[...] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промыш[...] строительства — 61-35, советского строительства и б[...] культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — [...] формации — 34-05, общественная приёмная — 56-82, [...] бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-81.

Гор. Улан-Удэ, типография Управления по печати [...] вете Министров БурАССР

Н-01397.